

Fördjupningskurs inom juridik, förvaltning samt teknisk väghållning

Kursmaterial för väghållare

Riksförbundet Enskilda Vägar

Fördjupningskurs inom juridik, förvaltning samt teknisk väghållning

Kursmaterial för väghållare

Innehåll

Del 1 Juridik & Förvaltning

Stadgar för en samfällighetsförening.....	2–14
Kallelse till stämma, exempel 1.....	15
Kallelse till stämma, exempel 2.....	16
Motioner och motionsberedning.....	17
Närvaro och röstlängd.....	18
Protokoll.....	19
Utgifts- och inkomststat.....	20
Fullmakt, exempel.....	20
Debiteringslängd.....	21
P.m. Vatten- och avrinningsfrågor.....	22–23
Slitageersättning, avtalsmall.....	24–25
Kronofogdens promemoria.....	26–35
Rättsfall.....	36–37

Del 2 Teknisk Väghållning

1. Begreppsförklaring/typsektion.....	39
2. Upphandling.....	39
3. Barmark och vinterunderhåll.....	41
4. Trafikförordningen.....	49
5. Farthinder.....	49
6. Nedbrytningseffekt p.g.a. tung trafik.....	51
7. Røjning inom vägområdet.....	52
8. Behovsinventering/åtgärdsplan/flerårsplan.....	55

STADGAR

Sammanträdesdatum

Sammanträdesledare

Stadgar för Yxlö-Eds vägsamfällighetsförening

enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL).
Lagens bestämmelser om förvaltningen ska gälla.

Kommun: Norrtälje

Län: Stockholm

-
§ 1
Firma	Föreningens firma är Yxlö-Eds vägsamfällighetsförening
§ 2
Samfälligheter	Föreningen förvaltar Yxlö ga:2
§ 3
Grunderna för
förvaltningen	Samfälligheten(erna) ska förvaltas i enlighet med vad som vid bildandet bestämts om dess (deras) ändamål.
§ 4
Medlem	Medlem i föreningen är ägare till fastighet eller därmed jämställd egendom som har del i samfällighet upptagen under 2 §.
§ 5
Styrelse
säte,
sammansättning	För föreningen ska finnas en styrelse med säte i Norrtälje kommun.
Styrelsen ska bestå av minst 3 och högst 5 ledamöter och högst 2 suppleanter.
§ 6
Styrelse
val	Styrelsen väljs vid ordinarie föreningsstämma.
Mandattiden för ledamot är ett eller två år och för suppleant ett år.
Om en helt ny styrelse väljs på föreningsstämman ska 2 ledamöter väljas på ett år. Övriga ledamöter ska väljas på två år.
Föreningsstämman utser ordförande bland styrelsens ledamöter. I övrigt konstituerar styrelsen sig själv.
§ 7
Styrelse
kallelse till
sammanträde	Kallelse av ledamöterna till styrelsesammanträde ska ske minst 7 dagar före sammanträdet. Kallelsen ska innehålla uppgift om de ärenden som ska tas upp på sammanträdet. Suppleanterna ska inom samma tid underrättas om sammanträdet och de ärenden som ska tas upp på detta. Ledamot, som är förhindrad att närvara, ska genast

meddela detta till ordföranden, som är skyldig att omedelbart kalla en suppleant i ledamotens ställe. Suppleant som inte ersätter frånvarande styrelseledamot har rätt att närvara vid sammanträdet, men har inte rösträtt.

§ 8
Styrelse
beslutförhet,
protokoll

Styrelsen är beslutför när kallelse har skett i behörig ordning och minst halva antalet styrelseledamöter är närvarande. Utan hinder av detta ska styrelsesammanträde anses behörigen utlyst om samtliga ordinarie ledamöter har infunnit sig till sammanträdet.

Som styrelsens beslut gäller den mening som får flest röster. Vid lika röstetal gäller den mening som biträds av ordföranden, förutom vid personval där beslutet i så fall avgörs genom lottning. Ett ärende som inte har stått i kallelsen får avgöras om minst två tredjedelar av styrelseledamöterna är närvarande och överens om beslutet.

En fråga får avgöras utan att kallelse har skett om samtliga ordinarie styrelseledamöter är överens om beslutet.

Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet. Sådan reservation ska anmälas före sammanträdet slut.

Protokoll ska föras över de ärenden där styrelsen har fattat beslut. Protokollet ska innehålla datum, deltagande styrelseledamöter och suppleanter, en kort beskrivning av ärendet, styrelsens beslut samt anförda reservationer. Protokollet ska justeras av ordföranden eller av annan ledamot som har lett sammanträdet i stället för ordförande.

§ 9
Styrelse,
förvaltning

Styrelsen ska:

- 1 förvalta samfälligheten(erna) och föreningens tillgångar
- 2 föra redovisning över föreningens räkenskaper
- 3 föra förteckning över deläggande fastigheter, deras andelstal och ägare
- 4 årligen till ordinarie föreningsstämma avge förvaltningsberättelse över föreningens verksamhet och ekonomi
- 5 om förvaltningen omfattar flera samfälligheter eller annars är uppdelad på olika verksamhetsgrenar och medlemmarnas andelar inte är lika stora i alla verksamhetsgrenarna, föra särskild redovisning för varje sådan gren
- 6 i övrigt fullgöra vad lagen föreskriver om hur styrelsen ska sköta föreningens angelägenheter.

- § 10
Revision
- För granskning av styrelsens förvaltning ska medlemmarna på ordinarie föreningsstämma utse 1 revisor(er) och 1 suppleant(er). Revisionsberättelse ska överlämnas till styrelsen senast tre veckor före ordinarie stämma.
- § 11
Räkenskapsperiod
- Föreningens räkenskapsperiod omfattar tiden 1 januari -31 december
- § 12
Underhålls och förnyelsefond
- Till föreningens underhålls- och förnyelsefond ska årligen avsättas minst 2 000 kronor.
- Styrelsen ska upprätta en underhålls- och förnyelseplan. Den ska innehålla de upplysningar som är av betydelse för att fondavsättningarnas storlek ska kunna bedömas.
- § 13
Föreningsstämma
- Ordinarie föreningsstämma ska årligen hållas under mars månad på tid och plats som styrelsen bestämmer. Styrelsen kan utlysa en extra föreningsstämma när den anser att det behövs. I fråga om medlemmars rätt att begära en extra föreningsstämma gäller 47 § tredje stycket SFL.
- Om föreningsstämman ska godkänna uttaxering ska styrelsen ge medlemmarna tillfälle att från det att kallelsen har skett ta del av en debiteringslängd, som visar det belopp som ska uttaxeras, vad varje medlem ska betala och när betalning ska ske. Före ordinarie föreningsstämma ska dessutom en förvaltningsberättelse och en revisionsberättelse för den avslutade räkenskapsperioden samt en utgifts- och inkomststat finnas tillgänglig för granskning under samma tid.
- § 14
Kallelse till stämma,
andra meddelanden
- Styrelsen kallar till föreningsstämma. Det ska ske genom till styrelsen anmäld e-postadress, eller per vanligt brev.
- Kallelse ska ske senast två veckor före föreningsstämman.
- I kallelsen ska anges tid och plats för stämman, vilka ärenden som ska förekomma på stämman samt uppgift om den plats där de handlingar som anges i 13 § finns tillgängliga.
- Styrelsen ska även se till att andra meddelanden än kallelser kommer till medlemmarnas kännedom genom e-post eller per vanligt brev

§ 15
Motioner

En medlem kan genom motion väcka förslag rörande föreningens verksamhet. En motion, som ska behandlas på ordinarie stämma, ska vara styrelsen tillhanda senast under januari månad.

Styrelsen ska bereda de motioner som kommit in och hålla dem tillgängliga för medlemmarna tillsammans med förvaltningsberättelsen, se ovan under 13 §.

§ 16
Dagordning vid stämma

Vid ordinarie stämma ska följande ärenden behandlas:

- 1 val av ordförande för stämman
- 2 val av sekreterare för stämman
- 3 val av två justerare
- 4 styrelsens och revisorernas berättelser
- 5 ansvarsfrihet för styrelsen
- 6 framställningar från styrelsen eller motioner från medlemmarna
- 7 ersättning till styrelsen och revisorerna
- 8 styrelsens förslag till utgifts- och inkomststat samt debiteringslängd
- 9 val av styrelse, styrelseordförande och suppleanter
- 10 val av revisorer och suppleanter
- 11 fråga om val av valberedning
- 12 övriga frågor
- 13 meddelande av plats där protokollet från stämman hålls tillgängligt.

Vid extra stämma ska ärendena under punkt 1, 2, 3, 6 och 13 behandlas.

§ 17
Fördelning av uppkommet överskott

Om stämman beslutar om att fördela överskott som uppkommit ska fördelning ske efter medlemmarnas andelar i samfälligheten(erna).

§ 18
Stämmobeslut

Beslut fattas med acklamation om inte omröstning (votering) begärs. Ifråga om omröstning m.m. gäller 48, 49, 51 och 52 §§ SFL. Vid en omröstning ska de omständigheter angående rösträtt, andelstal, ombud m.m. som har betydelse för röstresultatet antecknas i protokollet.

Personval ska ske med slutna sedlar om någon begär det.

§ 19
Flera verksamhets-
grenar

Om det gäller olika bestämmelser för skilda verksamhetsgrenar i fråga om skyldigheten att delta i kostnader ska inkomsterna och utgifterna för varje verksamhetsgren beräknas för sig. Gemensamma inkomster och utgifter ska fördelas på verksamhetsgrenarna efter vad som är skäligt om inte annat anges nedan (se sista stycket).

Ska omröstning ske i en fråga som berör flera verksamhetsgrenar gemensamt har varje medlem en röst vid tillämpning av huvudtalsmetoden. Detta gäller även om medlemmen ifråga har del i flera verksamhetsgrenar.

Vid tillämpning av andelstalsmetoden ska i motsvarande fall varje medlems röstetal räknas fram på följande sätt. Först reduceras medlemmens röstetal inom varje verksamhetsgren i förhållande till verksamhetsgrenens andel i den gemensamma verksamhet omröstningen avser. Därefter läggs de reducerade röstetalen samman för varje medlem.

Verksamhetsgrenarnas andelar i verksamhet som är gemensam för samfälligheten(erna) fördelas enligt följande:

§ 20
Protokollsjustering,
tillgänglighållande

Protokollet från stämman ska justeras och hållas tillgängligt för medlemmarna senast två veckor efter stämman.

Dessa stadgar har antagits vid sammanträde enligt datum på första sidan.

.....
Sammanträdesledare

KOMMENTAR TILL STADGARNA

Syftet med denna kommentar är att förtydliga vad bestämmelserna i normalstadgarna innebär. Kommentaren och stadgarna ger dock ingen fullständig bild av hur föreningsarbetet ska bedrivas. Lantmäteriet kan svara på allmänna frågor om innehållet i normalstadgarna men inte på frågor om hur dessa ska tillämpas i enskilda fall.

SFL innehåller tvingande regler för föreningsförvaltningen och stadgarnas innehåll. Genom bestämmelser i stadgarna kan föreningsmedlemmarna dock i vissa hänseenden avvika från SFL. När detta är möjligt regleras i SFL. Stadgarna får inte innehålla föreskrift som strider mot SFL eller någon annan författning. Lagtexten till SFL finns tillgänglig på www.notisum.se.

Till § 1

Huvudregeln är att om en samfällighetsförening nybildas, ska föreningens firma innehålla ordet samfällighetsförening (29 § SFL). Firman ska tydligt skilja sig från andra firmor som är registrerade hos Lantmäteriet. Detta gäller även när en vägsamfällighet eller en vägförening upplöses och ersätts av en samfällighetsförening samt när en förvaltning enligt lagen (1921:299) om förvaltning av bysamfälligheter eller lagen (1966:700) om vissa gemensamhetsanläggningar ombildas till en samfällighetsförening. Om däremot en vägsamfällighet eller vägförening inte upplöses, utan endast övergår till stadgar enligt SFL, får vägsamfälligheten respektive vägföreningen behålla sin gamla firma (9 § lagen [1997:620] om upphävande av lagen [1939:608] om enskilda vägar).

Till § 2

Alla samfälligheter ska anges uttömmande och på ett sådant sätt att de kan identifieras. Om marksamfällighet eller gemensamhetsanläggning har blivit registrerad bör registerbeteckningen anges, t.ex. "Åby s:2" eller "Höken GA:1".

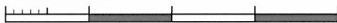
Till § 3

Det framgår av förrättningshandlingarna vad som ingår i samfälligheten. Föreningens ändamål är att förvalta dessa anläggningar och områden. Samfällighetsförening får inte bedriva verksamhet som är främmande för det ändamål som samfälligheten ska tillgodose (18 § SFL). Förvaltningen omfattar även fastighet som föreningen äger samt intäkter från försäljning av fastighet.

Stadgar som strider mot förrättningsbeslutet, SFL eller annan författning kan inte registreras.

Till § 4

Medlemmarna i samfällighetsförening utgörs av delägarna i samfällighet (17 § SFL). Med delägarfastighet förstås fastighet som har del i samfällighet och med delägare ägaren av delägarfastighet

(1 § andra stycket SFL). För samfällighet enligt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet och den numer upphävda vattenlagen (1983:291) är dessa definitioner något annorlunda. SFL:s bestämmelser om fastighet är även tillämpliga på sådan tomträtt, gruva, byggnad eller annan anläggning eller naturreservat som har del i samfällighet enligt 1 § första stycket punkt 3, 4 eller 5 SFL (3 § SFL).

Den som innehar fastighet på grund av testamentariskt förordnande utan att äganderätten tillkommer någon anses vid lagens tillämpning som fastighetens ägare. Som ägare av naturreservat anses den som förvaltar reservatet.

Innehavare av tomträtt i fastighet som har del i samfällighet enligt 1 § första stycket punkt 1 eller 2 SFL ska vid tillämpning av denna lag anses som delägare i fastighetsägarens ställe (3 § SFL).

Till § 5

Styrelsen för samfällighetsföreningen ska bestå av en eller flera ledamöter och ha sitt säte i den ort där medlemmarnas fastigheter eller huvuddelen av dessa ligger (30 § SFL). I stadgarna kan det lägsta respektive högsta antalet ledamöter anges. Inom detta spann kan sedan föreningsstämman bestämma vilket antal som ska gälla. Föreningen väljer själv om det ska finnas suppleanter och i så fall hur många. Styrelseledamot får inte vara underårig eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Till § 6

I stadgarna ska anges hur styrelsen ska vara sammansatt och hur den ska utses (28 § första stycket punkt 4 SFL). Normalt föreskrivs att styrelsen ska väljas vid ordinarie föreningsstämma. Hur lång mandattiden ska vara för styrelseledamot och suppleant regleras inte i SFL. Här föreslås att några av styrelseledamöterna väljs på ett år och andra på två år för att undvika att hela styrelsen byts ut samtidigt.

När det finns skäl för det får länsstyrelsen förordna att styrelsen ska bestå av flera ledamöter än vad som anges i stadgarna (31 § SFL).

Styrelseledamot kan skiljas från sitt uppdrag, innan mandattiden har löpt ut, av den som har utsett ledamoten (32 § SFL), dvs. i regel föreningsstämman. En styrelseledamot kan även avgå på egen begäran innan mandattiden gått ut. Detta följer av allmänna föreningsrättsliga principer.

Har styrelseledamots uppdrag upphört eller är styrelseledamot förhindrad att utöva uppdraget får länsstyrelsen förordna en syssloman om styrelsen inte är beslutför annars. Om det inte finns några styrelseledamöter att tillgå får sysslomannen ensam sköta styrelsens uppgifter (33 § SFL).

Att styrelsen konstituerar sig själv innebär att styrelsen själv fördelar de olika styrelseuppgifterna sinsemellan. Detta sker normalt vid det

första styrelsesammanträdet som hålls i direkt anslutning till föreningsstämman. De poster som ska fördelas är framförallt kassör och sekreterare eftersom ordförande utses av föreningsstämman.

Föreningens firma tecknas av styrelsen. Om inte annat följer av stadgarna eller av föreningsstämmobeslut får styrelsen utse särskild firmatecknare. Bemyndigande att teckna firma kan när som helst återkallas av styrelsen (34 § SFL).

Uppgift om föreningens postadress, om styrelseledamöternas fullständiga namn, bostads- och postadress och telefon samt om firmatecknare om sådan har utsetts ska anmälas till Lantmäteriet (26 § SFL). Även ändring i dessa förhållanden ska anmälas till Lantmäteriet (39 § SFL).

Till § 7 Inga kommentarer.

Till § 8 Att styrelsen är beslutför innebär att den är behörig att fatta beslut. Som styrelsens beslut gäller den mening som får flest röster vid styrelsesammanträde, dvs. mer än hälften av de närvarande styrelseledamöterna ska rösta för förslaget. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst förutom vid personval som istället avgörs genom lottning. Detta gäller dock inte om annat föreskrivs i stadgarna (38 § SFL).

Med styrelseledamot avses även tjänstgörande suppleant, dvs. en suppleant som ersätter ordinarie styrelseledamot.

Även om ingen formell kallelse har gjorts får en fråga avgöras om samtliga ordinarie styrelseledamöter är ense om beslutet. Detta kan bli aktuellt t.ex. då styrelsen träffas i något annat sammanhang eller kontaktar varandra per e-post eller telefon. I dessa fall behövs alltså inget fysiskt styrelsemöte. Styrelseledamot får inte befatta sig med angelägenhet där ledamoten själv har ett väsentligt intresse som strider mot föreningens (jäv, se 36 § SFL). Styrelseledamot ska självant avstå från att delta i behandlingen av ärenden som kan innebära jäv.

Till § 9 Styrelsen sköter samfällighetens angelägenheter i överensstämmelse med SFL, stadgar och beslut tagna av stämman. Om ett föreningsstämmobeslut strider mot SFL, annan författning eller mot stadgarna får styrelsen dock inte verkställa beslutet (35 § SFL).

Styrelsen är behörig att företräda föreningen i förhållande till tredje man. Samma behörighet tillkommer firmatecknare (se 6 § ovan). Styrelsen och firmatecknaren får dock inte utan stöd av stadgarna eller beslut tagna av föreningsstämman överlåta eller söka in-teckning i fast egendom eller upplåta sådan egendom med nyttjanderätt för länge tid

än fem år (37 § SFL).

Bestämmelsen under punkten 5 är endast avsedd för föreningar med flera samfälligheter eller andra verksamhetsgrenar, i vilka medlemmarna har del efter olika andelstal. Bestämmelsen anknyter till 41, 42, 45, 48 och 60 §§ SFL.

Till § 10

I stadgarna ska anges hur revisionen ska ske (28 § första stycket punkt 5 SFL). Det finns inga bestämmelser i SFL som reglerar hur revisionen ska gå till. Föreningsstämman utser i regel en eller två revisorer samt revisorssuppleanter bland medlemmarna. Samfällighetsföreningar som bedriver näringsverksamhet eller har stora tillgångar kan vara bokföringsskyldiga enligt 2 kap. 2 § bokföringslagen (1999:1078).

Revisionen avser räkenskapsperioden. Om räkenskapsperioden inte stämmer överens med styrelsens mandattid behöver styrelsens förvaltning revideras i olika omgångar.

Av allmänna rättsregler följer att till revisor inte får väljas den som ingått i styrelsen under den räkenskapsperiod revisionen avser och att man bör avstå från att välja någon som har ett nära släktskap eller annat beroendeförhållande till styrelsens ledamöter

Till § 11

Ingen kommentar.

Till § 12

Regler om när fondering ska ske finns i 19 § SFL. Storleken av det belopp som ska avsättas framgår av utgifts- och inkomststaten (budgeten) som upprättas av styrelsen och godkänns av stämman (41 § tredje stycket SFL). Av stadgarna framgår det belopp som minst ska avsättas varje år.

Om en samfällighetsförening i ett bostadsområde förvaltar en gemensamhetsanläggning av kommunalteknisk natur (t.ex. VA- och fjärrvärmenät, förbindelseleder samt lek- och grönområden) finns i regel en skyldighet att avsätta pengar till en underhålls- och förnyelsefond. Detsamma gäller beträffande andra anläggningar som är av större värde, t.ex. en simbassäng eller en kvarterslokal. Om flera sådana gemensamhetsanläggningar förvaltas måste fondering göras för varje anläggning.

Föreningen är även skyldig att avsätta pengar till en underhålls- och förnyelsefond när föreningen förvaltar en gemensamhetsanläggning som tillförsäkrar en tredimensionell fastighet eller ett tredimensionellt fastighetsutrymme nödvändiga rättigheter.

Till § 13

Tiden för ordinarie föreningsstämma bör i stadgarna bestämmas så långt efter räkenskapsperiodens utgång att revisorerna får tid att revidera och avge revisionsberättelse och styrelsen därefter får tid att kalla till stämma.

Extrastämman ska hållas om minst en femtedel av samtliga röstberättigade medlemmar eller det mindre antal, som kan vara bestämt i stadgarna, begär det hos styrelsen och anger de ärenden som ska behandlas. I så fall åligger det styrelsen att inom en vecka kalla till extrastämman som ska hållas så snart som möjligt med iakttagande av föreskriven kallelsetid. Sker det inte, utlyser länsstyrelsen stämman på anmälan av medlem (47 § tredje stycket SFL).

Till § 14

Styrelsen kallar till föreningsstämma. I kallelsen anges vilka ärenden som ska behandlas på stämman. Underlåter styrelsen att kalla till ordinarie föreningsstämma i enlighet med stadgarnas föreskrifter ska länsstyrelsen efter anmälan av medlem utlysa föreningsstämma (47 § tredje stycket SFL). Det är lämpligt att kallelse sker mellan 2-4 veckor före föreningsstämman. Observera att revisionsberättelse (10 §) ska ha överlämnats till styrelsen innan kallelse till ordinarie föreningsstämma sker. Beträffande inlämning av motion, se nedan 15 §.

I stadgarna ska anges hur och när kallelsen ska ske samt hur andra meddelanden än kallelser ska nå medlemmarna (28 § SFL första stycket punkt 9). Det kan t.ex. vara lämpligt att använda e-post eller brev till medlemmarna. Om e-post ska användas bör medlemmen ha anmält till styrelsen att den godkänner detta. Medlemmarna ansvarar själva för att deras e-postadresser hålls aktuella och anmäler eventuella ändringar till styrelsen.

De dokument som medlemmarna ska kunna ta del av innan föreningsstämman (se 13 § ovan) kan bifogas kallelsen. Alternativt kan kallelsen innehålla uppgift om var dokumenten finns tillgängliga.

Till § 15

Motionerna måste vara styrelsen tillhanda innan kallelse till föreningsstämman sker enligt 14 §. Styrelsen ska även ha tid att gå igenom motionerna. Detta måste beaktas när tidpunkten för inlämning av motion bestäms.

Till § 16

På föreningsstämman är styrelsen skyldig att lämna de upplysningar om föreningens verksamhet som medlem begär och som kan vara av betydelse för medlemmarna (50 § första stycket SFL).

Styrelsen ska se till att det förs protokoll över de beslut som fattas på föreningsstämman. Det kan ofta vara lämpligt att styrelsens sekreterare fungerar som sekreterare vid stämman. Protokollet ska hållas tillgängligt för medlemmarna senast två veckor efter stämman (50 § andra stycket SFL).

Medlem får väcka talan i domstol mot uttaxering (46 § SFL) och beslut som tagits vid föreningsstämman (53 § SFL).

Under punkten 12, övriga frågor, kan styrelsen informera om mindre viktiga ärenden som inte motiverar en egen punkt på dagordningen.

Medlemmarna kan även ställa frågor om förvaltningen och komma med förslag. Observera dock att inga beslut får fattas i frågor som inte står med i kallelsen om inte samtliga medlemmar är närvarande och godkänner att det sker.

Till § 17

Om föreningens verksamhet är sådan att den inte ger ekonomiskt överskott bör bestämmelsen utgå.

Till § 18

Personer som gemensamt äger en fastighet (samäganderätt), t.ex. två makar, har en röst tillsammans.

Acklamation (ljudligt bifall) innebär att de som röstar för förslaget gör detta genom att ropa ja. Efter att ha lyssnat fastställer ordföranden vilket förslag som har fått flest röster. Om någon mötesdeltagare anser att ordföranden har hört fel i acklamationen har denne möjlighet att begära omröstning eller votering. Omröstning sker normalt genom handuppräkning. Personval ska ske med slutna röstsedlar om någon begär det. Röstlängd ska upprättas och justeras om det behövs.

Medlem som inte har fullföljt sin bidragsskyldighet i rätt tid får delta i förhandlingarna men inte utöva rösträtt innan skyldigheten har fullgjorts (48 § SFL).

Medlem eller annan får inte själv, genom ombud eller som ombud delta i behandlingen av en fråga där medlemmen har ett väsentligt intresse som strider mot föreningens (jäv), se 48 § SFL.

Innehavare av rättighet i delägarfastighet får närvara och yttra sig vid behandling av fråga som rör dennes rätt (48 § SFL).

Röstberättigad medlem, som är närvarande vid föreningsstämma har en röst, oavsett om medlemmen äger en eller flera delägarfastigheter, (huvudtalsmetod).

I fråga som har ekonomisk betydelse ska medlemmarnas röstetal i stället beräknas efter delägarfastigheternas andelstal, om medlem begär det (andelstalsmetod). Frågor som anses ha ekonomisk betydelse är t.ex frågor om delägarna ska ingå avtal om entreprenader, uppdrag, tjänster, köp, försäljningar och liknande som medför ekonomiska förpliktelser för delägarna. Även ansvarsfrihet för styrelseledamot, godkännande av utgifts- och inkomststat samt fördelning av överskott är exempel på frågor som har ekonomisk betydelse.

Personval är inte att betrakta som en fråga som har ekonomisk betydelse (se prop. 1973:160 s. 370 samt s. 438). Vid omröstning efter andelstal får medlems röstetal inte överstiga en femtedel (20 %) av det sammanlagda röstetalet för samtliga närvarande röstberättigade medlemmar (49 § SFL).

I exemplet nedan illustreras 20 % - spärren vid röstning enligt andelstalsmetoden.

Delägare	Reellt andelstal	Modifierat andelstal
A	15%	15%
B	10%	10%
C	10%	10%
D	10%	10%
E	55%	20%
Summa:	100%	65%

Efter modifieringen har alltså E 20 röster av 65, dvs. $20/65 \approx 31\%$. Detta innebär att E får mer än 20 % av rösterna men trots detta ska andelstalen inte modifieras ytterligare.

Medlems rösträtt kan utövas genom ombud. Ombud får inte företräda mer än en medlem. Som stämmans beslut gäller den mening som fått flest röster. Vid lika röstetal avgörs personval genom lottning. I andra frågor gäller den mening som biträds av ordföranden. Avvikelse från dessa bestämmelser kan göras i stadgarna (49 § SFL).

För beslut att överlåta eller söka in-teckning i fast egendom eller upplåta sådan egendom med nyttjanderätt för längre tid än fem år fordras minst två tredjedelar av de avgivna rösterna, om inte annat föreskrivs i stadgarna (51 § SFL).

Vid omröstning i fråga om ändring av föreningens stadgar har varje röstberättigad medlem en röst, oavsett om medlemmen äger en eller flera delägarfastigheter, (huvudtalsmetoden). För beslut om sådan ändring fordras minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Strängare villkor kan föreskrivas i stadgarna.

Styrelsen ska genast anmäla beslut om stadgeändring för registrering hos Lantmäteriet. Till anmälan ska två bestyrkta avskrifter av protokoll över beslutet bifogas. Beslutet får inte tillämpas innan registrering har skett (52 § SFL).

Till § 19

Angående innebörden av huvudtalsmetod och andelstalsmetod, se kommentaren till 18 §.

En samfällighetsförening kan förvalta flera verksamhetsgrenar (t.ex. genom sektionsindelning eller vid förvaltning av flera samfälligheter). Av 41 § andra stycket SFL följer att om det gäller olika bestämmelser

för skilda verksamhetsgrenar ska inkomsterna och utgifterna för varje verksamhetsgren beräknas för sig. Gemensamma inkomster och utgifter ska fördelas på verksamhetsgrenarna efter vad som är skäligt. Ofta är det svårt att avgöra hur intresset och ansvaret för den gemensamma åtgärden, t.ex. administrationskostnader, ska fördelas mellan verksamhetsgrenarna. Därför är det bra att redan i stadgarna bestämma hur fördelningen ska göras (se prop. 1973:160 s. 578).

Omröstning sker för varje verksamhetsgren för sig (48 § första stycket SFL). Det förekommer dock att en fråga som avgörs vid stämman är gemensam för flera verksamhetsgrenar och då ska omröstningen ske gemensamt för dessa. Om huvudtalsmetoden används har varje medlem en röst oavsett hur många verksamhetsgrenar medlemmen har del i (prop. 1973:160 s. 383 f). Om andelstalsmetoden används måste andelstalen i de olika verksamhetsgrenarna sammanvägas.

Nedan följer ett exempel på beräkning enligt andelstalsmetoden i en fråga som är gemensam för två verksamhetsgrenar.

I stadgarna har bestämts att verksamhetsgren A ska bära 3/4 av kostnaderna och verksamhetsgren B 1/4 av kostnaderna för verksamhet som är gemensam.

Fastigheten Berga 1:1 är med i verksamhetsgren A med andelstalet 1/10 och i verksamhetsgren B med 1,4 %. Om en fråga som är gemensam för verksamhetsgrenarna A och B ska avgöras blir fastighetens röstetal:

$$(1/10 \times 0,75) + (1,4 \% \times 0,25) = 0,075 + 0,0035 = 0,0785 = 7,85 \%$$

Berga 1:1:s sammanlagda röstetal är alltså 7,85 %.

Till § 20

Angående att protokollet ska hållas tillgängligt, se kommentaren till 16 §.

Skickas till:

Lantmäteriet - Samfällighetsföreningsregistret

Box 490

761 24 Norrtälje

Yxlö-Eds samfällighetsförening

Kallelse till ordinarie stämma 2015

Tid: 2015-03-10 kl 09:00

Plats: Yxlö Hembygds gård

Styrelsens förslag till dagordning:

1. Val av ordförande och sekreterare för stämman
2. Val av två justeringsmän
3. Fastställande av röstlängd
4. Styrelsens verksamhetsberättelse för 2014
5. Revisionsberättelse
6. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
7. Motioner
8. Styrelsens förslag till verksamhetsplan samt underhålls- och förnyelseplan
9. Fråga om arvode till styrelse och revisorer
10. Styrelsens förslag till utgifts- och inkomststat för 2015 samt debiteringslängd
11. Val av styrelse och suppleanter
12. Val av styrelseordförande
13. Val av revisor och revisorsuppleant
14. Fråga om valberedning
15. Övriga frågor
16. Meddelande av plats där justerat protokoll är tillgängligt
17. Avslutning

Bifogas kallelsen:

1. Styrelsens förslag till budget(utgifts- och inkomststat) samt debiteringslängd
2. Styrelsens verksamhetsberättelse för 2014
3. Revisionsberättelsen
4. Inkomna motioner samt styrelsens förslag med anledning härav

Välkomna!
Styrelsen

Yxlö-Eds samfällighetsförening

Kallelse till ordinarie stämma 2015

Tid: 2015-03-10 kl 09:00

Plats: Yxlö Hembygds gård

Styrelsens förslag till dagordning:

1. Val av ordförande och sekreterare för stämman
2. Val av två justeringsmän
3. Fastställande av röstlängd
4. Styrelsens verksamhetsberättelse för 2014
5. Revisionsberättelse
6. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
7. Motioner
8. Styrelsens förslag till verksamhetsplan samt underhålls- och förnyelseplan
9. Fråga om arvode till styrelse och revisorer
10. Styrelsens förslag till utgifts- och inkomststat för 2015 samt debiteringslängd
11. Val av styrelse och suppleanter
12. Val av styrelseordförande
13. Val av revisor och revisorsuppleant
14. Fråga om valberedning
15. Övriga frågor
16. Meddelande av plats där justerat protokoll är tillgängligt
17. Avslutning

För årsmötet relevanta handlingar (handlingar enligt §13 och §15 i stadgarna) hålles tillgängliga för medlemmar hos ordföranden från och med i dag fram till stämman

Välkomna!

Styrelsen

A. Till föreningsstämman Yxlö Eds vägsam- fällighet

Det är alldeles för många bilister som kör vansinnigt fort förbi vår fastighet på strandremsan. Vi tycker att styrelsen skall ges i uppdrag att genast sätta upp lämpliga farthinder och att stämman beslutar om en fartbegränsning på 30km/timmen på föreningens vägar.

Med vänlig hälsning
Fredrika och Tage Fant
Strandremsan 1, Yxlö 5:6

B. Motion till Yxlö Eds Vägsamfällighet

Jag och min hustru tycker det vore trevligt om föreningen kunde iordningställa en Boulebana nere vid stranden. På så vis skulle alla medlemmar få möjlighet till trevlig samvaro och spännande spelstunder tillsammans. Om vi hjälps åt med det praktiska borde det inte kosta mer än 20.000 kr med material och arbete. Jag har talat med Nisses gräv, som uppskattar kostnaden till högst den nämnda summan. Kan inte stämman ge styrelsen i uppdrag att närmare utreda frågan?

Med vänlig hälsning
Bertil Boberg
Strandremsan 9

Yxlö-Eds vägsamfällighetsförening Styrelsens beredning av inkomna motioner:

Motion A (Vägbulor m m)

Enligt styrelsens uppfattning är den trafik som förekommer i området i stort sätt uteslutande från medlemmarna själva. Det åligger naturligtvis alla medlemmar att ta det lugnt och visa hänsyn i trafiken, såväl till andra trafikanter som till sina grannar.

Styrelsen har negativa erfarenheter av vägbulor, efter det försök som gjordes för 15 år sedan på Bryggvägen. Även om anläggningskostnaden sällan är stor, uppkommer alltid problem vid vinterväghållningen.

När det gäller hastighetsbegränsningen, så har styrelsen ingen erinran i och för sig att verka för en allmän hastighetsbegränsning i området, men så sent som för 3 år sedan var länsstyrelsen icke villig att fatta sådant beslut och som bekant, för de som minns den historien, kan föreningen inte själv besluta om hastighetsbegränsningar.

Mot ovan angiven bakgrund föreslår styrelsen att stämman beslutar
– avslå motionen.

Motion B (Boulebana)

Även om idén låter trevlig så är föreningen förhindrad att använda föreningens medel till annat än vad som framgår av gällande anläggningsbeslut, dvs förvaltning av föreningens vägar. Med anledning härav föreslår styrelsen att stämman beslutar
– att motionen får anses besvarad med vad styrelsen nu yttrat.

Yxlan februari 2015

Styrelsen

Yxlö-Eds samfällighetsförening

Närvaro och röstlängd, stämman 2014

Fastighet	Adress	Ägare	Andelstal	Närvaro
Yxlö 5:1	Bryggvägen 2	Agneta Adamsson	1	<i>Agneta Adamsson</i>
Yxlö 5:2	Bryggvägen 4	Björn Björnsson	1	<i>Björn Björnsson</i>
Yxlö 5:3	Bryggvägen 6	Doris Daggberg m.fl	1	<i>Doris Daggberg*</i>
Yxlö 5:4	Bryggvägen 8	Kristin Carlsson	1	<i>Christer Carlsson*</i>
Yxlö 5:5	Bryggvägen 10	Gunnar och My Galant	1	<i>Gunnar Galant*</i>
Yxlö 5:5	Strandremsan 1	Fredrika Fant	1	<i>Tage Fant*</i>
Yxlö 5:7	Strandremsan 3	Erik Eriksson	1	<i>Erik Eriksson</i>
Yxlö 5:8	Strandremsan 5	Karl Eriksson m fl	1	
Yxlö 5:9	Strandremsan 7	Karl Eriksson m fl	1	
Yxlö 5:10	Strandremsan 9	Bertil Boberg	1	
Yxlö 5:11	Ängen 1	Tomter på Yxlan AB	0,2	
Yxlö 5:12	Ängen 2	Tomter på Yxlan AB	0,2	
Yxlö 5:13	Ängen 3	Tomter på Yxlan AB	0,2	
Yxlö 5:14	Ängen 4	Tomter på Yxlan AB	0,2	
Yxlö 5:15	Ängen 5	Tomter på Yxlan AB	0,2	
Yxlö 5:16	Sjötomtsvägen 3	Börje Hansson	1	
Yxlö 5:17	Sjötomtsvägen 4	Knut Hansson	1	
Yxlö 5:18	Sjötomtsvägen 1-2	Harald Hansson	4	<i>Harald Hansson</i>

Totalt andelar 17

Omröstning enligt huvudtalsmetoden = 8 röster
Omröstning enligt andelstalsmetoden = Alla har 1 andelsröst utom Harald Hansson som har 4, men dennes rösträtt begränsas enligt 49§ SFL till 2,2 andelar (1/5 av det sammanlagda röstetalet för närvarande medlemmar)

*Fullmakt uppvisad och inlämnad

Protokoll

Yxlö-Eds samfällighetsförening
Ordinarie stämma 2014-03-15
Yxlö Hembygdsgrd, 09:00-10:15

1. Stämman utsåg Agneta Adamsson till ordförande att leda dagens förhandlingar och Björn Björnsson till sekreterare, att föra protokoll.
2. Till justeringsmän utsågs Christer Carlsson och Doris Daggberg.
3. Röstlängd för stämman fastställdes, bilaga 1.
4. Styrelsens verksamhetsberättelse för 2013 föredrogs och lades till handlingarna.
5. Revisionsberättelsen föredrogs och lades till handlingarna.
6. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna räkenskapsåret.
7. Motioner

A, Motion nr 1, bilaga 2, avslogs.
B, Motion nr 2, bilaga 3, beslutades besvarad i enlighet med styrelsens yttrande.
8. Styrelsens förslag

A, Styrelsens förslag till verksamhetsplan för 2014 föredrogs och antogs av stämman
B, Styrelsens förslag till underhålls- och förnyelseplan, bilaga 4, föredrogs och antogs efter omröstning; 6 röster för och 2 emot
9. Beslutades att arvode till styrelsen skall utgå med 10.000 kr exklusive sociala avgifter, att av styrelsen fritt disponeras.
10. Beslutades att tjänstgörande revisor skall erhålla ett arvode om 1.500 kr exklusive sociala avgifter.
11. Styrelsens förslag till utgifts- och inkomststat föredrogs och antogs. Det noterades att debiteringslängd fanns framlagd för granskning.

Yxlö-Eds samfällighetsförening
Utgifts- och inkomststat

Inkomster

Uttaxering från medlemmarna	25.500 kr
Bidrag från kommunen	3.500 kr
Behållning från 2014	12.358 kr
Från fonden	6.500 kr
Summa:	47.858 kr

Utgifter

Barmarksunderhåll	8.000 kr
Vinterväghållning	10.000 kr
Ny trumma	6.500 kr
Arvoden	15.200 kr
Administration övrigt	1.800 kr
(Delsumma :	41.500 kr)
Underhålls- och förnyelsefond	2.000 kr
Att balansera till 2016	4.358 kr
Summa	47.858 kr

Fullmakt

Fullmakt för _____ att företräda mig/oss

på Yxlö-Eds vägsamfällighetsförenings ordinarie föreningsstämma 2015.

Yxlan den ____ mars 2015

Fastigheten Yxlö _____

Obs! För giltighet måste fullmakten undertecknas av samtliga lagfarna ägare.

Yxlö-Eds Vägsamfällighetsförening

Debiteringslängd 2015

Fastighet	Adress	Ägare	Andelstal	Avgift
Yxlö 5:1	Bryggvägen 2	Agneta Adamsson	1	1.500 kr
Yxlö 5:2	Bryggvägen 4	Björn Björnsson	1	1.500 kr
Yxlö 5:3	Bryggvägen 6	Doris Daggberg m.fl	1	1.500 kr
Yxlö 5:4	Bryggvägen 8	Kristin Carlsson	1	1.500 kr
Yxlö 5:5	Bryggvägen 10	Gunnar och My Galant	1	1.500 kr
Yxlö 5:5	Strandremsan 1	Fredrika Fant	1	1.500 kr
Yxlö 5:7	Strandremsan 3	Erik Eriksson	1	1.500 kr
Yxlö 5:8	Strandremsan 5	Karl Eriksson m.fl.	1	1.500 kr
Yxlö 5:9	Strandremsan 7	Karl Eriksson m.fl.	1	1.500 kr
Yxlö 5:10	Strandremsan 9	Bertil Boberg	1	1.500 kr
Yxlö 5:11	Ängen 1	Tomter på Yxlan AB	0,2	300 kr
Yxlö 5:12	Ängen 2	Tomter på Yxlan AB	0,2	300 kr
Yxlö 5:13	Ängen 3	Tomter på Yxlan AB	0,2	300 kr
Yxlö 5:14	Ängen 4	Tomter på Yxlan AB	0,2	300 kr
Yxlö 5:15	Ängen 5	Tomter på Yxlan AB	0,2	300 kr
Yxlö 5:16	Sjötomtsvägen 3	Börje Hansson	1	1.500 kr
Yxlö 5:17	Sjötomtsvägen 4	Knut Hansson	1	1.500 kr
Yxlö 5:18	Sjötomtsvägen 1-2	Harald Hansson	4	6.000 kr

Totalt andelar

17 Tot uttax 25.500 kr

Debiterad avgift skall betalas senast den 30 april 2015

Debiteringslängden har varit framlagd för granskning på föreningsstämman den 10 mars 2015 vilket intygas

Agneta Adamsson, ordförande

Vatten- och avrinningsfrågor

För att en väg skall ha en bra funktion och bärighet måste vatten hållas ifrån vägområdet. Men, det kan ibland vara både tekniskt och rättsligt svårt för väghållaren att lyckas med en god avrinning. Härnedan följer en genomgång av några av de rättsliga förutsättningarna för dikning och avrinning.

Ansvar för diken inom vägområdet

En av de viktigaste uppgifter den enskilda väghållaren har är att se till att diken inom vägområdet fungerar som de ska, så att regnvattnet leds bort från vägbana och vägkropp. Vægdiken ingår i de anordningar som hör till vägen och skötseln för dessa faller därmed självklart på väghållaren själv, alldeles oavsett vem som äger marken där diken är belägna. I den för väganläggningen gällande lantmäteriförrättningen uttrycks det på lite olika sätt om vägområdets bredd. Ibland är ett exakt metertal angivet för hela vägområdet, i vilket både vägbana, slänter och diken skall rymmas. Andra gånger är det bara vägbanans bredd som anges. Mer vanligt är att det i anläggningsbeslutet anges att förvaltningsuppdraget för samfälligheten gäller ”befintlig väg”. Oavsett hur det uttrycks i den gällande förrättningen är således utgångspunkten att skötselansvaret för diken längs väg ingår i förvaltningsansvaret för väghållaren.

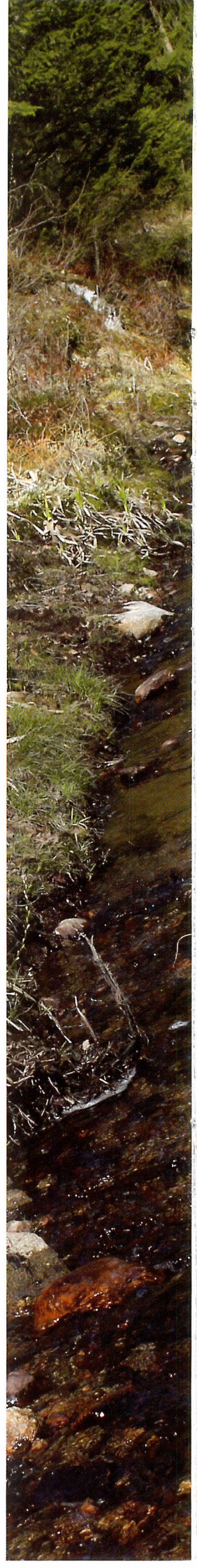
Avrinningen från vägområdet – diken utanför vägområdet

Mycket sällan har det i den för vägen gällande lantmäteriförrättningen tagits upp frågor om den vidare avrinningen från vägområdet till närmaste recipient. Vem har ansvaret för att denna avrinning fungerar? Får väghållaren bekosta rensning av diken som ligger utanför det egentliga vägområdet, men vars funktion ändå är en förutsättning för att avrinningen skall fungera?

Det är svårt att ge allmängiltiga svar på dess frågor, eftersom det kan finnas omständigheter i ett enskilt fall, som gör att det allmängiltiga svaret blir missvisande. I korthet kan dock rättsläget beskrivas på följande sätt:

Naturligt rinnande bäck

Leds vattnet från vägföreningens dike vidare till en naturligt rinnande bäck, så är det naturligtvis en förutsättning för en fungerande avrinning från vägområdet att bäcken fortsätter transportera den vattenmängd som behövs för att vägområdet inte skall svämmas över. Det finns dock i denna situation ingen samtalspart för väghållaren, någon att ställa krav på att behövlig rensning av bäcken måste göras, eftersom ingen kan anses ansvarig för flödet i en naturligt rinnande bäck. Inte ens ägaren av det markområde där bäcken rinner kan hållas ansvarig. Det finns inte heller någon att dela kostnaderna för en rensning med, om inte det kan tänkas att den som äger marken där bäcken rinner, också har nytta av en rensning. Innan en rensning görs bör både markägare och länsstyrelse kontaktas. Eventuellt måste tillstånd inhämtas

från länsstyrelsen, men normalt krävs inget tillstånd om det bara är fråga om att behålla vattnets djup och läge.

Även om föreningen finner en möjlig medfinansiering för en rensning av bäcken, bör noggrant övervägas om rensningsåtgärderna är motiverade från ett väghållningsperspektiv; endast när kostnaden kan ses som en naturlig del av väghållningen bör föreningens medel satsas på en rensningsåtgärd. Avgörande för om det är en del av väghållningen är om vägområdet riskerar lida skada om åtgärden inte utförs, t.ex. genom försämrad bärighet på grund av vattenansamlingar i och omkring vägkroppen.

Anlagt dike utan huvudman

Övergår vägföreningens dike i ett anlagt dike, som leder bort vattnet från vägområdet och kanske också tar hand om vatten från omgivande markområden, kan det tänkas att det finns ett registrerat dikningsföretag för diket. Länsstyrelsen har besked om det finns ett dikningsföretag eller ej. Finns det inget sådant noterat hos länsstyrelsen, är det markägaren där diket är beläget som har det primära ansvaret för dess funktion. Av Miljöbalken framgår att den som äger ett dike är skyldig att underhålla det, så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen. Men, även om markägaren har det primära ansvaret, bör finansieringen av en dikesrensning delas av de som har nytta av rensningen. Finns det ett rensningsbehov, görs förslagsvis en överenskommelse mellan berörda markägare och väghållaren om en rimlig fördelning av kostnaderna, varvid förutsättningen för väghållarens medverkan är densamma som jag beskrev ovan för den naturligt rinnande bäcken.

Finns det anlagda diket inom ett grönområde, som föreningen har skötselansvaret för, är det naturligt att föreningen också påtar sig underhållsansvaret för diket. Rensningar av ett anlagt dike kräver inte tillstånd från länsstyrelsen så länge åtgärderna bara syftar till att bibehålla vattnets djup och läge.

Anlagt dike med huvudman

På pappret skall denna situation vara enklast att komma till rätta med; här finns det ju både någon som har ett ansvar och en förrättning om hur kostnaderna skall fördelas. Emellertid kan det vara mycket länge sedan en rensningsåtgärd vidtogs och förändringar av fastighetsindelningen i området och andra förhållanden kan ha lett till att det registrerade dikningsföretagets fördelningslängd är inaktuell. Så även om väghållaren av länsstyrelsen får beskedet att det finns ett dikningsföretag, som har ansvaret för att diket fungerar, så kan det vara knepigt att komma tillrätta med ett bristande underhåll av diket. Rådet blir här att i första hand rådgöra med handläggare på länsstyrelsen hur man skall komma tillrätta med ett bristande underhåll av diket. Även i denna situation finns det dock utrymme för frivilliga överenskommelser och väghållarens eventuella bidrag till rensningsåtgärder får prövas på samma sätt som i de ovan beskrivna situationerna.

Till ägaren av fastigheten Tomten X:XX

Din fastighet deltar i en gemensamhetsanläggning för väg som förvaltas av Gruskornets vägförening. Som ägare av fastigheten är du medlem i föreningen. Medlemskapet är enligt lag obligatoriskt och din fastighet svarar tillsammans med övriga i gemensamhetsanläggningen deltagande fastigheter för utförande- och driftskostnaderna för vägen.

För **driftskostnaderna för vägen** har för din fastighet liksom för övriga i anläggningen deltagande fastigheter fastställts särskilda andelstal med ledning av respektive fastighets beräknade objektiva användning av vägen. Genom en särskild bestämmelse, 48a§ anläggningslagen, har fastighet som **tillfälligt använder sig av vägen i väsentligt större omfattning än vad som svarar mot fastighetens andelstal** ålagts skyldighet att ersätta vägföreningen de merkostnader som uppkommer till följd av den ändrade användningen. Tanken med nämnda bestämmelse är att föreningen skall kunna få **ersättning dels för det extra slitaget** som en intensiv trafik till och från en fastighet orsakar vid ett husbygge eller någon annan tillfällig, omfattande användning av vägen, dels kunna få **ersättning för de eventuella vägskador** som kan uppstå.

För att kunna säkerställa en god väghållning även vid tillfälliga extrema belastningar på föreningens vägar har utarbetats en särskild handlingsplan vilken styrelsen avser följa vid såväl din förestående utökade användning av vägen som i övriga fall där föreningens vägar kan beräknas användas intensivt och med tunga fordon. Handlingsplanen är utformad som ett avtal, vilket förhoppningsvis skall underlätta för båda parter vid den tillfälligt ökade belastning av vägen.

Gruskornets vägförening

Styrelsen

Avtal om ersättning för slitage och eventuella skador på vägar på grund av tillfälligt utökad trafik

- §1 Undertecknad, ägare av fastigheten Tomten x:xx, förbinder mig att senast tre veckor innan transportverksamheten inleds anmäla tidpunkt för dess start till vägföreningen och i samband härmed redogöra för det beräknade transportbehovet.
- §2 Vägföreningen skall efter anmälan enligt §1 kalla fastighetsägaren till en besiktning av för transporterna aktuell vägsträcka. Över besiktningen skall föras protokoll i vilket vägområdets skick skall noteras.
- §3 För det slitage av väggroppen som den utökade trafiken beräknas orsaka skall undertecknad fastighetsägare senast dagen innan den påbörjas inbetalakr (slitageersättning) till föreningens plusgiro.....
- §4 Undertecknad fastighetsägare förbinder mig att, utöver betalning enligt §3, senast dagen innan trafiken påbörjas inbetala en deposition omkr till föreningens plusgiro.....
- §5 Omedelbart efter det att fastighetens tillfälliga ökade transportbehov upphört skall fastighetsägaren göra anmälan härom till vägföreningen. Sedan anmälan gjorts åligger det vägföreningen att snarast och senast inom 14 dagar kalla till efterbesiktning av vägområdet. Över besiktningen skall föras protokoll i vilket vägområdets skick skall noteras.
- §6 Inom två månader från det att efterbesiktningen enligt §5 genomförts åligger det föreningen att för fastighetsägaren dels skriftligen redogöra för de eventuella skador som transporterna orsakat, dels presentera eventuellt krav om ersättning för uppkomna skador. Ersättningen skall i första hand utgå från erlagd deposition, varvid det står föreningen fritt att ta i anspråk skälig andel härav. Icke ianspråktagen del av deponeerade medel skall omedelbart återbetalas.
- §7 Tvist med anledning av detta avtal avgörs av Mark- och miljödomstol.

Ort och datum

Debiteringslängder – handledning vid ansökan om verkställighet av debiteringslängder

1 Inledning

En debiteringslängd är en exekutionstitel, d.v.s. ett beslut som kan verkställas av KFM. Förutsättningen för verkställighet av en debiteringslängd är att den uppfyller de krav som lagen ställer. Av 40-43 §§ lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL) framgår hur föreningens medelsbehov uttaxeras av medlemmarna. Här stadgas att innan uttaxering sker ska styrelsen upprätta utgifts- och inkomststat, en budget, för föreningen samt förelägga denna för föreningsstämman för godkännande. Om inte annat föreskrivs i stadgarna, uttaxeras sedan medlemmarnas bidrag genom att styrelsen upprättar en debiteringslängd vilken framläggs på föreningsstämman. I debiteringslängden anges det belopp som uttaxeras, vad som belöper på varje medlem och när betalning ska ske. Debiteringslängden är en sådan handling som sägs i 3 kap 1 § 7 utsökningsbalken (UB) eftersom utdebiterat belopp enligt 46 § 2 st SFL får verkställas. Om en medlem anser att uttaxeringen inte överensstämmer med lagen, föreningens stadgar eller föreningsstämmans beslut, får han enligt 46 § 1 st samma lag inom fyra veckor från den dag då debiteringslängden framlades på föreningsstämman, väcka talan om rättelse vid fastighetsdomstol. Det finns också möjlighet att enligt 53 § SFL klandra beslutet.

Även om lagtexten kan tyckas relativt lättolkad har det visat sig att de mål i vilka direkt verkställighet med stöd av debiteringslängd har begärts ändå har lett till frågor av skilda slag och tveksamhet i vad mån verkställighet kan medges eller inte. Kronofogdemyndigheten och Riksförbundet enskilda vägar (REV) inledde under hösten 2009 ett samarbete för att förenkla för såväl ingivare som KFM genom att utarbeta en promemoria om verkställighet av debiteringslängder. Denna promemoria som KFM tagit fram i samverkan med REV avser att klargöra vilka krav som ställs för att en debiteringslängd ska kunna verkställas och att ge svar på de vanligaste frågorna som gäller verkställighet av debiteringslängder. Under de år dokumentet har använts har nya frågor uppstått och dokumentet har därför reviderats under 2013. Följande uppdateringar har gjorts:

- Kravet på att ge in stadgarna har utgått.
- Vissa justeringar av punkten om firmateckning.
- Förtydligande kring utgifts- och inkomststat att även ”budget” godtas om det visar vilka utgifter och inkomster som föreningen räknar med.
- Tillägg om utdrag av debiteringslängd

- Förtydligande att ansökan som inte har en debiteringslängd som ålägger medlem betalningsskyldighet ska avslås.
- Invändning som riktar sig mot debiteringslängden kan i vissa fall prövas av KFM; HD har funnit att icke-medlems invändning mot betalningsskyldigheten kan prövas som hinder mot verkställighet (3.1.2).
- Förtydligande av punkterna 3.2.3, 3.3.1 och 3.3.2.
- I punkt 3.2.2. har tagits bort skrivningen att kostnader som inte får tas ut enligt debiteringslängd får föreningen vända sig till den summariska processen med.

2 Ansökan om verkställighet

För att ansökan om verkställighet skall kunna tas upp och verkställighet beviljas förutsätts att vissa formalia är uppfyllda. Brister i det formella som inte avhjälpas av sökanden medför att ansökan inte beviljas. De handlingar som måste finnas med för att ansökan ska kunna beviljas är:

- bevis att det är en registrerad samfällighetsförening, t.ex. i form av föreningens stadgar med påstämplat bevis från Lantmäteriet eller registerutdrag från Lantmäteriet,
- handling som visar vem/vilka som tecknar föreningens firma. (Efter föreningsstämma ska styrelsen hålla konstituerande möte och besluta om vem/vilka som ska teckna föreningens firma. Det ska dock noteras att styrelsen i sin helhet även tecknar föreningens firma oavsett om styrelsen hållit ett konstituerande möte eller ej.) Har i styrelseprotokoll beslutats att det uppdras åt någon att ansöka om verkställighet hos KFM, utgör det fullmakt för den personen. Fullmakt behöver bara ges in om KFM särskilt kräver det.
- protokoll från den föreningsstämma som fattat beslut om uttaxeringen. Av protokollet ska framgå, att utgifts- och inkomststat har godkänts av stämman och att debiteringslängden har framlagts för stämman. Visar utgifts- och inkomststaten att kostnaderna fördelas på olika verksamhetsgrenar ska detta även framgå av debiteringslängden. Har ”utgifts- och inkomststat” rubricerats som ”budget” eller motsvarande begrepp bör detta kunna godtas under förutsättning att handlingen visar de kostnader och inkomster som föreningen har och vad som måste uttaxeras.

- debiteringslängden, eller bestyrkt utdrag ur denna där det ska framgå dels det sammanlagda beloppet som ska uttaxeras, dels vilket belopp som ska uttaxeras av varje medlem (fastighetsägare) och när betalning ska ske. Är debiteringslängden omfattande räcker det med ett utdrag som visar den betalningsskyldiges andel av det uttaxerade beloppet. Vidare måste bifogas utdrag som utvisar det sammanlagda beloppet som enligt längden skall uttaxeras och förfallodag.

Saknas någon av nämnda handlingar ska sökanden föreläggas att inkomma med komplettering av den handling eller de handlingar som saknas. Följer sökanden inte föreläggandet att avhjälpa bristerna och kan ansökan inte läggas till grund för prövning i sak ska ansökan avvisas, se 2 kap. 5 § UB. Vid avvisning utgår inte någon grundavgift, se 3 § Förordning (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten.

En förutsättning för verkställighet är att debiteringslängden har blivit framlagd på föreningsstämman. En efter stämman upprättad handling duger inte (JO 1981/82 s 339).

Om ingivna handlingar inte visar att betalningsskyldighet enligt 40-43 §§ SFL uppkommit, kan verkställighet inte beviljas. Ansökan kommer då att avslås.

3 Handläggningsfrågor

3.1 Formella fel där klandertalan inte har väckts

3.1.1 Inget beslut om utgifts- och inkomststat respektive inget beslut om debiteringslängd

Inför föreningsstämma ska styrelsen upprätta en utgifts- och inkomststat och staten ska godkännas av stämman. Utgifts- och inkomststaten utgör grunden för att sedan upprätta en debiteringslängd vilken utgör en exekutionstitel som kan användas för verkställighet. Det är, enligt SFL, ett krav att utgifts- och inkomststat har godkänts av stämman och att debiteringslängden har framlagts för stämman varför brist i dessa avseenden utgör hinder mot verkställighet. Om begreppet ”utgifts- och inkomststat” inte har använt utan istället ”budget” eller motsvarande begrepp har använts bör det vara tillräckligt om det framgår att stämman godkänt budgeten.

Det finns inget krav att stämman ska ha beslutat att fastställa debiteringslängden. Det krav som lagen ställer är att debiteringslängden har framlagts för stämman. Däremot måste utgifts- och inkomststaten ha godkänts av stämman.

3.1.2 Debiteringslängden är felaktig

- Namn på medlemmen saknas

Ansvar för förfallna bidrag är personligt.¹ Det är medlemmen, d.v.s. fastighetsägaren, som är den förpliktade. Det är således en väsentlig förutsättning att det framgår vem som förpliktas att betala. Brist i detta avseende innebär att debiteringslängden inte kan läggas till grund för verkställighet. jmf. RH 1980:76.

- Fastighetsbeteckning saknas

Brist i detta avseende torde inte inverka på betalningsskyldigheten för medlemmen. Det är visserligen på grund av fastigheten som den enskilde personen är skyldig att betala till föreningen, men betalningsskyldigheten är knuten till personen. Avsaknad av uppgift om fastigheten torde därför inte inverka på möjligheten att verkställa mot medlemmen.

- Specificerat belopp saknas för medlemmen

För att verkställighet ska kunna ske måste det framgå vad medlemmen förpliktas att betala. Brist i detta avseende innebär att verkställighet inte kan ske.

- Summan av uttaxerat belopp saknas

Enligt 42 § 2 st ska anges i debiteringslängden det belopp som ska uttaxeras och vad som belöper på var och en. Brist i detta avseende innebär hinder mot verkställighet.

- Sista betalningsdag saknas

Enligt 42 § SFL ska det i debiteringslängden anges när betalning av bidraget ska ske. Brist i detta avseende innebär att någon skyldighet att erlægga betalningen inte har inträtt. Förutsättningarna för att få verkställighet är då inte uppfyllda.

- Felaktigt andelstal har använts

Brist i detta avseende torde inte inverka på betalningsskyldigheten för medlemmen. Det är visserligen fastighetens andelstal som ligger till grund för

¹ Prop. 1966:128 sid 242.

fördelningen av de bidrag som föreningen ska uttaxera, men det är vad den enskilde ålagts att betala som kan bli föremål för verkställighet. Något krav på att andelstalet ska framgå av debiteringslängden framgår inte av SFL. Felaktigt andelstal för fastigheten/medlemmen torde därför inte inverka på möjligheten att verkställa mot medlemmen. Sådant fel får medlemmen angripa genom rättelse enligt 46 § eller talan om klander enligt 53 § SFL.

- Fastigheten är ej delaktig i gemensamhetsanläggningen

Grunden för att ålägga någon betalningsskyldighet är att medlemmens fastighet ingår i föreningen. Fastighetsägare som åläggs betalningsskyldighet trots att fastigheten inte ingår i föreningen, måste därför invända om hinder mot verkställighet. Vid exibilitetsprövningen torde KFM inte ha kännedom om detta utan frågan aktualiseras först när svaranden gör invändning om att fastigheten inte ingår i samfälligheten. Huvudregeln vid invändningar mot verkställighet är att invändningar som hänför sig till tiden före exekutionstiteln inte kan beaktas av KFM. Att fastigheten inte ingår i samfälligheten är en omständighet som hänför sig till tiden innan exekutionstiteln men ska ändå prövas av KFM, se NJA 1985 sid 394.

Det är bara den som äger fastighet i samfälligheten som kan vara medlem, och det är bara medlemmar som kan överklaga föreningsstämans beslut. Möjligheten att enligt 46 § SFL överklaga föreningens beslut torde därför inte vara öppen för den som, utan att vara medlem, ålagts betalningsskyldighet. Vidare kan det noteras, att en debiteringslängd ska, enligt 42 § 2 st. SFL, ange vad som belöper på varje *medlem*. Har någon icke-medlem ålagts betalningsskyldighet kan verkställighet ske mot denne, men om han/hon gör invändning om hinder mot verkställighet p.g.a. att han/hon inte är medlem och således inte kan åläggas betalningsansvar, kan en sådan invändning prövas trots att det innebär en överprövning av en exekutionstitel, se HD:s beslut 2012-10-10 i mål nr Ö 2451-11.

3.2 Frågor hänförliga till KFM:s handläggning

3.2.1 Brister i ansökan

Registreringsbevis som visar att föreningen är registrerad saknas. Denna brist är inte skäl för att avvisa ansökan.

3.2.2 Debiteringslängden upptar andra kostnader än bidraget till samfällighetsföreningen

Enligt praxis (NJA 1987 s. 46) kan sökanden inte få verkställighet av annat än samfällighetsavgiften, d.v.s. det bidrag som får uttaxeras. För att få ut t.ex. dröjsmålsränta och kostnader måste sökanden skaffa sig en exekutionstitel t.ex. i form av ett utslag (om stadgarna medger att kostnaderna får tas ut) eller en dom. Det förutsätter att det i debiteringslängden går att utläsa vad som är det uttaxerade bidraget respektive övriga krav som föreningen påfört i debiteringslängden, d.v.s. att kostnaderna kan särskiljas. Om någon annan exekutionstitel inte finns som täcker sådana kostnader, ska KFM avslå ansökningen i den del som debiteringslängden tar upp ränta och kostnader.

3.2.3 Kostnader, som inte får tas ut genom debiteringslängd, men som har lagts in i samfällighetsavgiften

I samfälligheter kan medlemmarna bli betalningsskyldiga för olika slags avgifter. Sådana kan uppkomma när anläggning inrättas och för dess drift. Grundläggande är att kostnaderna tas ut enligt det fastställda andelstalet och således inte efter den faktiska förbrukningen. Driftkostnader som således tas ut efter vad var och en förbrukar och inte efter andelstalet ska inte debiteras enligt 42 § SFL utan faktureras. Om fordringen inte betalas, får föreningen utverka exekutionstitel i vanlig ordning, exempelvis genom att ansöka om betalningsföreläggande.

3.2.4 KFM kräver ibland förskottsbetalning av ansökningsavgiften och ibland inte

Normalt sett brukar KFM inte begära förskott för ansökningsavgiften. Enligt 17 kap. 5 § UB får KFM begära att sökanden förskotterar förrättningskostnader. Enligt 4 § förordning (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten får KFM begära förskott om det kan befaras att sökanden inte betalar kostnader som sökanden kan komma att få svara för eller om det annars finns särskilda skäl att begära förskott.

3.2.5 Ansökan omfattar förfallna bidrag hänförliga till olika debiteringslängder.

En förening kan ha krav som hänför sig till flera olika debiteringslängder, d.v.s. medlemmen har underlåtit att betala vid flera olika tillfällen. Om föreningen

ansöker om verkställighet av flera debiteringslängder, utgår en grundavgift för varje debiteringslängd. Efter ett år tillkommer ny avgift i varje mål. En skillnad i verkställigheten är, att den förmånsrätt som följer enligt lag (1973:1152) om förmånsrätt för fordringar enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter förfaller om inte utmätning sker inom ett år från det att beloppet förföll till betalning.

3.3 Övriga frågor kring ansökan om verkställighet

3.3.1 Debiteringslängd på data (ej utskrivnen)

Av 42 § SFL följer att, om inte annat följer av stadgarna, uttaxeras medlemmarnas bidrag genom att styrelsen upprättar och på stämman framlägger debiteringslängd. Detta innebär att det är en viss längd som har framlagts för stämman. Det är nu vanligt att debiteringslängder förs på data och fråga uppkommer då i vad mån en debiteringslängd förd i data kan anses framlagd. Lagstiftningen behandlar inte denna fråga, men om debiteringslängden har förevisats medlemmarna vid årsmötet bör det kunna godtas som att den är framlagd. Medlem som menar att debiteringslängden i dessa fall inte skulle vara framlagd bör kunna göra invändning om det alternativt klaga över stämmobeslutet.

3.3.2 Stämman beslutar om annan uttaxering än den som styrelsen föreslår

Eftersom föreningsstämman är föreningens högsta beslutande organ står det denna fritt att ändra styrelsens förslag till utgifts- och inkomststat. Den av stämman fastställda utgifts- och inkomststaten ligger till grund för uttaxeringen, så debiteringslängden som framläggs måste överensstämma med det belopp som anges i utgifts- och inkomststaten vad gäller medlemsbidragen. Kan inte en justerad och korrekt debiteringslängd upprättas vid mötet måste stämman avbrytas och återupptas vid senare tillfälle för att behandla den nya upprättade debiteringslängden.

3.3.3 Debiteringslängden kallas något annat än debiteringslängd

Om urkunden uppfyller kraven på en verkställbar debiteringslängd men getts ett annat namn än debiteringslängd torde det inte medföra något hinder mot verkställighet.

4 Kan utmätning ske mot ny ägare om debiteringslängden upptar förre ägarens namn

Av 44 § SFL framgår att om fastigheten övergår till ny ägare på annat sätt än genom exekutiv auktion blir den nye ägaren jämte den förre ansvarig för de uttaxerade beloppen. Förarbetena till gällande lag ger inte svar på i vad mån verkställighet även får ske mot den nye ägaren. Av förarbetena till den lag som föregick SFL, d.v.s. lag om vissa gemensamhetsanläggningar, behandlas frågan.² Det framgår att nye ägaren ska svara jämte den tidigare ägaren i förhållande till föreningen. Det framgår dock inget huruvida debiteringslängden kan användas för verkställighet mot den nye ägaren. Grundläggande vid verkställighet är att verkställighet endast kan ske mot den som är förpliktad enligt exekutionstiteln. Från detta finns vissa undantag som framgår av praxis³ t.ex. att verkställighet av exekutionstitel som riktar sig mot en person får verkställas mot dennes dödsbo. I förarbetena till UB⁴ har saken också behandlats och sammanfattningsvis kan sägas att utrymmet för verkställighet av en exekutionstitel mot annan än den som anges som förpliktad är mycket begränsat. HD har i fråga om verkställighet av skattebeslut mot handelsbolag ansett att det inte går att verkställa beslutet gentemot handelsbolagsdelägare (NJA 1976 s. 230). Exekutionstitel som ålägger ett aktiebolag betalningsskyldighet har inte kunna verkställas mot aktieägare som efter bolagets upplösning svarar för bolagets förpliktelser (NJA 1979 s. 264). Verkställighet av debiteringslängd mot förvärvaren av fastigheten synes därför kräva att ny exekutionstitel utverkas. Det bör dock vara möjligt att då ansöka om betalningsföreläggande mot den nye ägaren eftersom det då inte rör sig om att uttaxera bidrag utan det rör sig om att fastställa solidaransvar för redan uttaxerade bidrag. Frågan har dock ännu inte varit föremål för prövning.

4.1 Flera delägare till en fastighet

Om fastigheten innehas av flera delägare är de solidariskt ansvariga för betalningen av avgiften till samfällighetsföreningen.⁵ Detta innebär att föreningen kan vända sig mot var och en av dem och begära betalning; föreningen behöver således inte vända sig mot samtliga delägare utan kan välja att ansöka mot endast en av delägarna. Då ansvaret för avgiften är solidarisk krävs inte att det av

² Prop. 1966:128 sid. 242 ff

³ Gregow, Tredje mans rätt vid utmätning, sid 61 ff.

⁴ Prop. 1980/81:8 sid 342 ff.

⁵ Prop. 1966:166 sid. 242.

debiteringslängden har skett någon fördelning av vad som belöper på var och en; tvärtom synes det rätta vara att endast den sammanlagda avgiften ska framgå och de personer som är delägare.

Om det i debiteringslängden saknas något namn på en delägare utgör detta i och för sig inte hinder mot verkställighet. Däremot kan verkställighet bara ske mot en delägare som är angiven i debiteringslängden

4.2 Kan KFM vägra att utmäta fast egendom med hänvisning till att beloppet är för litet eller att utmätningen ger för liten utdelning på fordran.

Av UB-prop. följer att det inte finns något hinder mot utmätning för små belopp, se prop. 1980/81:8 s. 501. HD har i beslut (NJA 2010 s. 397 I och II) funnit att utmätning av fastighet har, i fall då det saknats andra utmätningsbara tillgångar, ansetts vara försvarlig enligt 4 kap. 3 § första stycket utsökningsbalken både när sökandens fordran avsett ett i förhållande till fastighetens värde begränsat belopp (I) och när endast en liten del av sökandens fordran kunde beräknas bli täckt genom utmätningen (II).

Även om föreningen har säkerhet för sin fordran så ska KFM beakta proportionalitetsprincipen och undersöka om det finns annan egendom att utmäta som innebär mindre skada och förlust för gäldenären än utmätning av fastigheten i vilken säkerheten gäller.

4.3 Utmätning av fast egendom inom 1-årsfristen för förmånsrätt

Förmånsrätten förutsätter att utmätning sker inom ettårsfristen. Vid ansökan om verkställighet sker först en granskning att ansökan är komplett och finns det brister så föreläggs sökanden att avhjälpa dem. När ansökan är verkställbar underrättas svaranden om målet och bereds tillfälle att inom 14 dagar reglera skulden annars inleds exekutiva åtgärder. Det kan således ta en viss tid innan utmätning av fastigheten kan ske och sökanden måste därför i god tid ansöka om verkställighet för att inte riskera att förmånsrätten ska gå förlorad. Har förmånsrätten gått förlorad, konkurrera samfälligheten med övriga oprioriterade borgenärer

Verksamhetsomr. 2 ledning/kansli

PM

Datum

2013-11-25

832 32956-13/121

4.4 Medlemmen bor utomlands

Att gäldenären bor utomlands inverkar inte på möjligheten att utmäta tillgångar som finns i Sverige. Däremot kan det vara problem med att delge handlingar om det blir aktuellt.

4.5 Medlemmen är underårig

Står barnet som fastighetsägare och är han/hon medlem i samfälligheten debiteras barnet som vilken medlem som helst.

Sundbyberg 2013-11-25

Maria Mindhammar
KronodirektörOlof Dahnell
VerksjuristAndreas Kappen
Verksjurist

Svea hovrätt Miljööverdomstolen M 8870-09

Dom den 3 december 2010

-utdrag-

Enligt 11 kap 15 § miljöbalken krävs inte tillstånd för att utföra rensningar för att bibehålla vattnets djup eller läge. Den som är beroende av att vattenförhållandena består har också rådighet för att utföra rensningar för att bibehålla vattnets djup och läge enligt 2 kap 5 § andra stycket lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vatten-verksamhet. Om en grävning inte är en rensning utan en markavvattning krävs tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken och då krävs även att verksamhetsutövaren har rådighet över vattnet inom det område där verksamhet ska bedrivas.

I detta fall gör Åmmebergs Vägförening, som har utfört grävningen, gällande att de har utfört en rensning av diket medan klagandena gör gällande att vägföreningen har grävt en fördjupning av det befintliga diket för att öka vattenavrinningen, dvs utfört en tillståndspliktig markavvattning.

Någon dokumentation av diket som det såg ut innan grävningen i form av foto eller liknande finns inte, det foto som har åberopats avser näraliggande dike som ska ha liknande utseende. Den dokumentation som finns är ett skriftligt utlåtande från Jordbruksverket den 16 juni 2004, efter besiktning av diket, där diket har benämnts som en "mindre dikesanvisning". I Miljööverdomstolen har ingetts en komplettering från besiktningsmannen den 14 april 2010 där han anger att han med en mindre dikesanvisning avser ett mycket litet dike.

Beträffande frågan vem som har bevisbördan för hur det såg ut innan grävningen anses det i 16 kap. 10 § miljöbalken att verksamhetsutövaren är bevisskyldig i fråga om de förhållanden som rådde i vattnet innan en verksamhet som bedrivs utan tillstånd sattes igång. Detta gäller oavsett om tillståndsplikt förelåg eller inte. Denna bevisbörderegeln ska enligt uttalande i prop. 1997/98:45, Miljöbalk del 2 s. 210 och 211, endast tillämpas i skadeståndsmål. Regeln är således inte direkt tillämplig i detta mål men regeln får ändå anses ha betydelse för bevisprövningen i målet.

Utlåtandet från Jordbruksverket efter besiktningen år 2004 visar att det då var ett mycket litet dike. Genom de uppgifter som Åmmebergs Vägförening har lämnat har framgått att föreningen vid grävningen utgick från den vägtrumma som dåvarande Vägverket har lagt under väg T 586 och utredningen visar att den trumman har anlagts av Vägverket efter det att det aktuella diket ursprungligen grävdes. Det finns inte skäl att ifrågasätta klagandenas uppgift att Vägverket har lagt vägtrumman lägre än vägdike norrut och den vägtrumma som ligger söderut vid utfarten från Åmme 1:28. Av det foto som klagandena har ingett som har tagits år 2006 av det aktuella diket efter grävningen framgår att det inte längre är ett mycket litet dike och att djupet är i linje med den nämnda vägtrumma som Vägverket har lagt under väg T 586. **Dessa uppgifter sammantaget visar att det aktuella diket vid grävningen inte bara har rensats och breddats utan även har fördjupats. Därmed har en tillståndspliktig markavvattning utförts.**

Referat av domen
den 5 december 2008
i mål M 2640-07

(Miljödomstolen i Växjö)

Ovanför den allmänna vägen mellan Gränna och Ödeshög (gamla riksettan) finns en enskild väg, där markägaren är vägghållare. I juli 2007 kom det ett riktigt skyfall i området, vilket ledde till att en trumma under den enskilda vägen inte klarade vattenmassorna, utan gick sönder, varvid vattnet fortsatte längs den enskilda väg, sköljde bort den nedströms, för att sedan, på en sträcka av cirka 100 meter helt radera den gamla riksettan.

Vägverket väckte talan mot den enskilda vägghållaren och krävde ersättning för skadorna på den gamla riksettan bl.a. under påstående att vägghållaren var skadeståndsskyldig på grund av bristande underhåll av trumman under den enskilda vägen.

Miljödomstolen konstaterade att utredningen i målet gav vid handen att underhållet av trumman under den enskilda vägen var eftersatt och uttalade vidare att det enligt reglerna i Miljöbalken finns ett lagstadgat underhållsansvar för ägaren av en sådan vattenanläggning, som en vägtrumma utgör. **Därefter anförde domstolen att det var vårdslöst av vägghållaren att inte genomföra kontinuerliga besiktningar av vägtrumman och att underlåta att vidta erforderliga underhållsåtgärder av vägtrumman, samt förklarade vägghållaren därmed skadeståndsansvarig för den skada vägverket lidit.**

Referat av domen den 20 oktober 1998
i mål T 244-97 (Falköpings Tingsrätt)

En kvinna råkade en vinternmorgon ut för en halkolycka på allmän väg i samhället Floby. Under påstående att vägverket varit försumlig i skötseln av underhållet av vägen och därmed brustit i sina skyldigheter enligt väglagen, genom att ej i tillräcklig omfattning utföra snöröjning, sandning och saltning, yrkade hon att tingsrätten skulle fastställa att vägverket var skadeståndsskyldig.

Vägverket bestred yrkandet och menade att vägghållningen ej avvek från vad som kunde förväntas och att verket i vart fall ej förfarit vårdslöst.

Flera vittnen hördes av båda parter och vägverket åberopade även sin egen framtagna "standard för vintervägghållning".

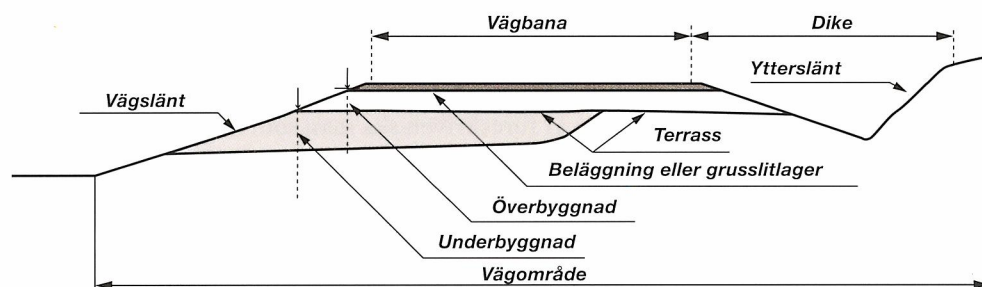
Tingsrätten konstaterade att det enligt väglagen ålåg vägverket att hålla vägen i ett för "samfärdseln tillfredsställande skick" och att det ej heller fanns skäl att betvivla att det funnits en isfläck på olycksplatsen, vilken orsakat svår halka för fotgängarna. Därmed var vägbanan ej i ett tillfredsställande skick vid olyckstillfället. Men, tingsrätten fann också att vintervägghållningen, snöröjningen och halkbekämpningen, **ej avvikit från den standard** som lagts fast av verket vad avsåg beredskapen för halkbekämpning och plogning, och eftersom utredningen i övrigt **ej visade** att vägverket borde haft särskild anledning att uppmärksamma just olycksplatsen **som speciellt besvärlig** ur halkrisksynpunkt fann rätten **inte visat att vägverket förfarit vårdslöst**. Käromålet ogillades.

Del 2

Teknisk Vaghållning

1. Begreppsförklaring/typsektion

Om vi tänker oss att vi ser vägen i ett tvärsnitt från undergrund upp till slitlager benämns de olika delarna enligt följande:

- **Terrass** är den befintliga markytan som vägen är anlagd på.
- **Underbyggnad** är samlingsnamnet för det material som vi använder för att bygga upp vägen till nivå för underkant överbyggnad.
- **Överbyggnad** är den del av vägkonstruktionen som ligger ovanför terrassen.
- **Beläggning** är grusslitlager eller bitumenbundet slitlager.
- **Körbana** är den del som är tillåten för fordonstrafik.
- **Slänt** är det lutande sidområdet. Belägen mellan körbanekant och dikesbotten, alternativt bankfot.
- **Vägområde** är den mark som tagits i anspråk för väganordning och som disponeras av vaghållaren.

2. Upphandling

Enskilda vaghållare vars omsättning till mer än 50 procent är finansierad av det allmänna, genom bidrag från stat eller kommun, anses som en upphandlande enhet enligt lagen om offentlig upphandling, LOU, och har att tillämpa den lagen vid allt som skall köpas. Om en större investering (över 500.000 kr) planeras, är rekommendationen att ta konsult hjälp med upphandlingen, så att den görs korrekt enligt lagen. Kostnaden för konsult hjälp med upphandlingen är bidragsgrundande vid erhållande av särskilt driftsbidrag från staten.

Sedan den 1 juli 2014 gäller, att om det som ska köpas har ett **värde som understiger 505.800 kr kan en direktupphandling göras**. En direktupphandling är en upphandling utan krav på viss form; det finns med andra ord inte något krav på hur det skall gå till när en leverantör ska anlitas. Men, de vaghållare som lyder under LOU ska dock

anta riktlinjer för sin direktupphandling samt dokumentera skälen för alla inköp som överstiger 100.000 kronor. Konkurrensverket har tagit fram information om vilka riktlinjer och vilken dokumentation som gäller. Se mer på www.konkurrensverket.se. I det följande ges råd om hur en direktupphandling kan gå till. Även de föreningar som inte är bundna av LOU, som till mer än hälften finansieras av medlemsavgifter, kan säkerligen också använda sig av en del av tipsen.

Det finns två aspekter på tillämpningen av LOU. Den ena är att lagen ska följas. Den andra är att det köp som sker ska leda till en bra affär för den upphandlande enheten och att det behov som finns ska tillgodoses på ett bra sätt. Även om ingen särskild form för direktupphandling är föreskriven ska man som köpare alltid beakta de grundläggande principerna för all EU-rätt och för upphandlingsdirektiven som bl.a. är:

- principen om likabehandling, d.v.s. att behandla lika fall lika och olika fall olika,
- proportionalitetsprincipen, d.v.s. att ställa krav på den nivå som motsvarar behovet,
- principen om öppenhet, d.v.s. att uttrycka sig så att den som är normalt insatt i den bransch där köpet sker förstår.

Ett köp blir nästan alltid bättre om fler än en leverantör får möjlighet att lämna anbud på det som ska anskaffas. Att genomföra en konkurrensutsättning kan vara enkelt. Det kan i sin enklaste form ske genom ett antal telefonsamtal eller via e-post. Ett gott råd är att fråga minst tre möjliga leverantörer och sedan i styrelsen utvärdera de offerter som inkommit och därefter välja den som verkar ge mest värde för pengarna. Nedan följer några tips hur man kan gå tillväga och vilka frågor man kan diskutera i styrelsen inför en direktupphandling:

- Vad är det föreningen vill uppnå med köpet? Vad ska ha hänt när köpet är genomfört/levererat/utfört?
- Finns det redan ett avtal som är lämpligt att använda?
- Har föreningen köpt samma eller en liknande vara eller tjänst tidigare?
- Hur uppnår föreningen bästa konkurrens för det som ska köpas? Hur väl bekant är marknaden? Skall personlig kontakt tas med ett par utvalda leverantörer via telefon eller e-post, eller skall annonsering ske?
- Om föreningen bara avser tillfråga en leverantör – hur säkerställs att det blir den bästa varan eller tjänsten till ett konkurrenskraftigt pris?
- Vilka krav måste ställas på varan/tjänsten/leverantören? Ska i detalj beskrivas hur tjänsten ska utföras, eller ska endast beskrivas målsättningarna och låta leverantören välja tillvägagångssätt?
- Vilka kriterier är lämpliga att använda för att välja mellan de leverantörer som uppfyller kraven? Ska enbart pris värderas? Finns det kvalitetskriterier av något slag som är viktiga, t.ex. leveranstid, produktkvalitet eller annat som kan användas? Vilket kriterium är mest viktigt?

Tänk på att utforma underlaget för direktupphandlingen på ett tydligt sätt. Även om det inte finns krav på viss form blir resultatet alltid bättre om man är tydlig med vad som ska köpas. Samma sak gäller val av utvärderingsmodell. För att leverantörerna ska vilja lämna anbud och se föreningen som en attraktiv köpare krävs att de förstår hur valet av leverantör kommer att gå till. Var därför tydlig i dessa beskrivningar. När leverantör har valts, så skall avtal träffas. Med fördel används något av de branschframtagna standardavtalen för entreprenader, AB-04 vid utförandeentreprenad, ABT-06 vid totalentreprenad och ABK-09 vid konsultuppdrag. Det är väldigt vanligt att de offererande företagen hänvisar till ett standardavtal i sin offert och att det därefter inte träffas något ytterligare särskilt skriftligt avtal mellan parterna. Det är dock att rekommendera, att det skrivs ett avtal som anger vad som ingår, när det skall levereras och till vilket pris, varvid i övrigt kan hänvisas till t.ex. AB-04. Därigenom är klart vilka regler som gäller för bl.a. förseningar i arbetet, ansvar och avhjälpande, besiktningar samt garanti.

3. Barmark och vinterunderhåll av den enskilda vägen

Här delar vi upp åtgärderna i Barmark och vinterunderhåll. Grunden för att få en fungerande väg är att vatten leds bort på ett tillfredställande sätt från vägen. Detta sker lämpligen med väl fungerande diken. Ett regelbundet underhåll innebär att körbanan har en lutning som möjliggör att vatten kan rinna av. Inga torvkanter skall stoppa upp vattenflödet. Underhållsdika och kantskår således regelbundet. När behov uppstår så byts dåliga trummor ut. Om möjligt så bör trumman bytas ut till en större dimension då med hänsyn till rådande klimatförändringar. När det gäller sidotrummor så brukar REV hänvisa till praxis för detta. Det vanligaste förfarandet är att fastighetsägaren lägger ner en trumma i samråd med styrelsen. Framtida underhåll av trumman sker genom föreningens försorg. I de fall trumman av någon anledning måste bytas ut i framtiden sker detta genom föreningen och fastighetsägaren får stå för trumkostnaden. Ett annat sätt att hantera sidotrummor är att föreningen tar på sig hela åtgärden. REV rekommenderar att ni lyfter frågan till er stämma och lägger fast förfaringsättet där.

Grusvägsunderhåll

Att grusvägen som väg betraktat är gammal finns det belägg för så långt tillbaka som till bronsåldern. Att påföra grus som underlättar för den som ska ta sig fram på vägen var förmodligen den första underhållsåtgärden någonsin. Grusvägen är således gammal och det kommer troligen att finnas grusvägar under överskådlig framtid. Den är i många fall mest ekonomisk och enklast att underhålla och, sett ur mångas synvinkel, också den vackraste vägen i den svenska landskapsbilden.

Det är inte så länge sedan många allmänna vägar hade slitlager av grus. I takt med att bilismen utvecklades, och fler och fler fick möjlighet att köpa sig en bil, ökade också kravet på framkomlighet. Gamla grusvägar byggdes om, förstärktes och försägs

med någon typ av asfaltbeläggning. Det finmaskiga vägnätet (de enskilda vägarna) är idag fortfarande vägar som i stor utsträckning har grus som slitlager. Det gäller skogsbilvägar, men även många enskilda vägar som dagligen trafikerar av både boende och transporter för näringslivet.

Det finns en hel del fallgropar som man bör undvika för att få en så ekonomiskt väl fungerande grusväg som möjligt. Grunden för att en grusväg ska kunna fungera på ett tillfredställande sätt är att diken och trummor är i gott skick. Först när diken och trummor är åtgärdade kan man börja fundera på hur man ska få ordning på själva grusvägen. Det gäller att vara offensiv, att planera i god tid för de årligen återkommande momenten.

Börja redan på senvintern

Vid stora snömängder kan det vara en god idé att snödika. Syftet är att förbättra avrinningen från körbanan och frilägga vägtrumorna så att dessa fungera bättre. I samband med ytuppmjukning och tjällossning är det många gånger bra att vägen hyvlas lätt. Detta för att skapa bra förutsättningar för att körbanan ska kunna torka upp snabbt.

När väl tjällossningen är över är det dags att utföra den viktigaste åtgärden på året nämligen att djuphyvla vägen. Det gäller att se till att vägen får rätt tvärfall så att vatten inte kan bli stående kvar på något sätt. Därefter är det dags att i förekommande fall dammbinda vägen. (Vägar med mycket låg trafik, typ skogsbilvägar, dammbinds normalt inte). Om vädrets makter bistår väghållaren kan det sedan räcka med en och annan hyvling/sladdning under sommarhalvåret.

Detta låter enkelt men kan vara ett stort problem eftersom tillgången på väghyvlar i dag är begränsad. De få hyvlar som finns är oftast upptagna när man som bäst behöver dem. Väghyvlar och inte minst kompetenta hyvelförare, är numera en bristvara.

Nedbrytning av grusvägen

Grusvägen utsätts för nedbrytning av trafik, nederbörd och hyvling. Trafiken (bilhjulen) utsätter gruset i slitlagret för stora krafter. Då gruskornen nöts mot varandra sker en nedbrytning av dem. De större gruskornen är särskilt utsatta för nedbrytning. Med tiden bildas ett överskott av sand, vilket resulterar i att vägytan med tiden blir korrugerad. Nederbörd påverkar ytan i negativ grad då fina partiklar lossnar. Varje överfart med hyvelbladet medför inte bara en jämnare yta utan tyvärr också krossning och nedbrytning av materialet. Är grusvägen fuktig (vilket den ska vara vid varje hyveltillfälle) minskar nedbrytningen av stenmaterialet.

Vanliga skador

Dåligt tvärfall, potthål, korrugeringar, löst grus och sist men inte minst tjälskador är vanliga skador på grusvägar. Den kanske mest avgörande åtgärden för grusvägens standard är vägbanans form i tvärd, dvs. bombering och skevning. Det som behövs är en väl fungerande överhöjning av vägmitten, som övergår i en ensidig lutning i

kurvor. En grusväg kräver, beroende på det grövre materialet i ytan, ett större tvärfall än en belagd väg. Dålig bombering och skevning av grusvägen gör att förargliga gropar snabbt kommer tillbaka.

När vägen utsätts för omfattande tung trafik kan ytan deformeras varvid materialet pressas ned i underliggande lager. Att försöka reparera denna skada genom att hämta hem material från kanterna innebär tyvärr att grusslitlagret tunnas ut för mycket vid kanterna. Istället bör grövre material, typ bärlagergrus, tillsättas så att ytan på ett bättre sätt kan återställas i ursprungligt skick.

Homogent grusslitlager

Grusslitlagret måste vara rätt sammansatt. Annars uppstår lätt problem med korrugering, dvs. ett överskott av sandigt material i slitlagret. Det kan räcka med att komplettera med en grusfraktion av 416 mm, som vanligtvis kan köpas från någon seriös grusleverantör på orten. Grusslitlagrets tjocklek bör vara runt 5 cm. Det anses ge tillräcklig volym för att kunna tillforma vägytan. Kom ihåg att ett alltför tjockt lager av grus inte har någon bärighetshöjande effekt. Snarare tvärtom.

Grusleverantörerna ska kontinuerligt tillse att det material de säljer har rätt sammansättning för att användas som slitlagergrus. Begär att leverantören kan visa godkänd siktkurva för det material han säljer.

Det blir allt vanligare att bergkross används som slitlager på grusvägar. Anledningen är att det är svårare att få tillstånd att öppna nya naturgrustäcker, vilket har att göra med att grusåsarna håller på att försvinna på grund av stort materialuttag.

Grusåtervinning

Att bevara slitlagret genom att dra in kantmaterialet genom så kallad kantskärning är kanske den vanligaste metoden att grusåtervinna. Detta kan ske på ett antal olika sätt. Dels med väghyvel, men även med olika typer av redskap eller maskiner som specifikt utvecklats för ändamålet. Rent allmänt kan konstateras att det är mycket god ekonomi att regelbundet utföra grusåtervinning på den enskilda vägen.

Flickning

Ett mindre antal potthål på en grusväg kan enkelt och billigt åtgärdas för hand. Med hjälp av en skyffel fylls potthålen med lämpligt grusmaterial uppblandat med rikligt med dammbindningsmedel. Återkommer dessa förargliga potthål på samma ställe beror det på att tvärfallet på vägen är för dåligt vid detta parti.

Sladdning

Att sladda vägen innebär att, vid mindre korrugeringar och spårbildningar i vägytan, åstadkomma en ytlig avjämning. Detta görs med hjälp av en vägsladd kopplad till ett dragfordon, vanligen en traktor.

Damm och dess olägenheter

Grusvägar kan damma något alldeles förskräckligt. Detta gäller då ytan inte dammbundits eller att dammbindningen utförts felaktigt eller vid fel tidpunkt. En grusväg bör dammbindas då tjälen gått ur vägen. Det är en fördel att dammbinda innan värfukten försvunnit ur vägen.

Dammbindningsmedel

Vatten är det billigaste dammbindningsmedlet som står till buds. Men tyvärr är dess varaktighet alltför kort för att vara användbart som permanent dammbindningsmedel. I princip är det två dammbindningsmedel som används mest på den svenska marknaden – kalciumklorid och magnesiumklorid. Båda dessa medel är hygroskopiska, vilket innebär att de tar åt sig och binder stora mängder fukt från omgivningen. Förutom dessa två salter används bitumenemulsion och lignosulfonater (lignin). Salternas goda förmåga att binda fukt gör att dessa är lämpliga att använda. Bitumenemulsionen och lignin fungerar i princip som ett lim som binder ihop finmaterialet i slitlagret. På grund av skyddsföreskrifter och andra lagringsproblem är det i de flesta fall mest ekonomiskt att köpa dammbindningsmedlet ”utspritt på väg” av en lokal åkare på orten. Här är det viktigt att samordna hyvlingsåtgärder med dammbindningsåtgärder så att detta kan ske i en enda löpande följd.

Miljöaspekter – övriga nackdelar

Vid bedömning av vilket av de olika dammbindningsmedlen man som väghållare ska använda är det en mängd olika aspekter som måste vägas in. Det kan vara transportavstånd, tillverkning och förbrukning av naturresurser.

Vägsalterna är inte giftiga, men irriterande för hud och ögon. Det är också känt att salterna ökar korrosionen på fordon. Dessutom har de en negativ inverkan på växtligheten närmast vägen då en urlakning sker av salter till omgivande mark/vattenmiljö. Grundvattnet påverkas av salt som används för att smälta is på belagda vägar. Isen övergår till att bli en saltlösning som rinner ner i diken och kan påverka grundvattnet negativt. I vissa fall har brunnar blivit förstörda av natriumklorid (vintersalt).

Vid dammbindning med emulsion smutsas bilarna ner innan vägen har torkat. Dessutom är emulsionen en oljeprodukt. Lignosulfonater är mindre lämpligt att använda på vägar med låg halt av finjord i grusslitlagret.

KOM IHÅG-LISTA

- Se till att diken och trummor är i gott skick
- Använd regelbundet väghyvel för att forma till vägen
- Dammbind så tidigt som möjligt på våren
- Använd vägladd om tillgång till väghyvel saknas
- Grusa vägen vid behov (vanligtvis på hösten)
- Försök att utföra någon form av grusåtervinning.

Beläggningsunderhåll

Gäller problematiken ny underhållsbeläggning på en äldre beläggning, skall man systematiskt inventera/analysera orsakerna till ev. beläggningsskador och därefter prioritera de funktionella egenskaperna för den beläggningens åtgärd som bör utföras. I vissa lägen är det inte alls självklart att en ny beläggning ovanpå den befintliga är den mest optimala åtgärden. Kanske skall man istället fräsa in det befintliga bundna slitlagret i underliggande gruslager och på så sätt förädla bärlagret. Det kan även vara aktuellt att komplettera bärlagret med en grövre stenfraktion för att först därefter lägga en ny beläggning. Som ni förstår så krävs det en noggrann analys, helst utförd av en person med erforderlig kompetens.

Prioritering av egenskaper

Då man skall välja bland ett antal olika beläggningssvarianter, måste man först definiera vilka funktionsegenskaper hos beläggningen som skall prioriteras. Faktorer som kan påverka denna prioritering är exempelvis trafikmängden och andelen tung trafik. Funktionella egenskaper som bör beaktas vid val av beläggningens åtgärd kan vara; nötningsresistens, deformationsresistens, jämnhet, flexibilitet, vattenbeständighet, åldringsresistens, ytavvattningsförmåga och friktion. **På lågtrafikerade landsbygdsvägar ÅDT < 1000 (ÅDT står för årsdygnstrafik) och med relativt liten andel tung trafik, bör man prioritera flexibilitet, täthet och åldringsresistens.** Vägar som kan befaras ha vattenkänsliga material högt uppe i vägkroppen kan, beroende på belägenhet i landet, vara utsatta för tjällyftningar och liknande och då ställs det stora krav på beläggningens flexibilitet och täthet för att förhindra att ytterligare vatten tränger ned i vägkroppen. Är andelen tung trafik högre än normalt (>12 %) bör man öka kravet på deformationsresistens. Ett mjukt bindemedel ökar beläggningens flexibilitetsegenskaper högst avsevärt, vilket innebär att acceptansen för självläkning och rörelser är betydligt större. En beläggningens åldringsegenskaper har en avgörande effekt på livslängden och då framför allt på lågtrafikerade vägar.

Inventering och analys

En mycket vanlig skadetyp på belagda vägar är sprickbildningar av olika slag. Längsgående sprickor i eller omedelbart utanför hjulspåren är oftast belastningsrelaterade. Vägkroppen kan vara underdimensionerad med hänsyn till trafikbelastningen etc. Åtgärdas inte detta temporärt, genom exempelvis spricklagning, kan skadorna accelerera och sedan utvecklas till krackelering, vilket är särskilt vanligt vid tunna asfaltbeläggningar. Finns dessutom vatten- och tjälkänsliga material nära under beläggningen, kan skadeförloppet få ett snabbare förlopp, eftersom både bärlagret och beläggningen genom vattnets inverkan försvagas avsevärt.

Rekommendation

REV vill för lågtrafikerade landsbygdsvägar gärna rekommendera IM som ett bundet bärlager, bl.a. av den anledningen att förstärkningseffekten är god, tack vare det

grova stenskelettet, vilket ger en god lastfördelningsförmåga. Som slitlager är Y1B är ett gångbart alternativ till en rimlig kostnad.

Planeringssteg:

- Identifiera skador/defekter
- Dokumentera vägens historik
- Fastställ skadeorsakerna
- Bestäm vilka funktionella egenskaper som skall prioriteras
- Välj ut beläggningsåtgärder som uppfyller kraven
- Bestäm lämplig åtgärd

Livslängden för en beläggning typ IM + Y1B (IM står för Indränkt makadam och Y1B står för enkel ytbehandling på bituminöst underlag) på lågtrafikerade vägar bör vara minst 20 år och kan man bara underhålla den så att bindemedlet inte oxiderar bort, så bör livslängden kunna bli betydligt längre.

På den typ av vägar som jag här avhandlar är orsaken till att man måste lägga ny beläggning oftast att finna i att underlaget har kvalitetsbrister, eller att bindemedlet har oxiderat bort och beläggningen därigenom blivit spröd och öppen. En IM + Y1B består ju av stenmaterial samt ett bindemedel och det skall mycket till för att den beläggningen skall slitas ut på en låg trafikerad väg.

Bra kvalitet på vägkroppen och regelbundna underhållsinsatser är en bra förutsättning för att beläggningen skall hålla länge och därmed ge lägsta möjliga underhållskostnader.

Vinterunderhåll

Planering och Upphandling

Först något att hålla i minnet för alla medlemmar i samfällighetsföreningar och vägföreningar runt om i Sverige: Det är på föreningsstämman som nivån på vinterväghållningen ska läggas fast. Inte när man träffas vid brevlådorna eller i ett telefonsamtal till styrelsens ordförande.

Stämma och omstart

Vintern brukar knappt släppt sitt grepp över moder Svea innan det är hög tid att åter börja fundera på att handla upp vinterväghållningstjänster för kommande vinter. Styrelsen presenterar sitt förslag till budget på stämman och har då gjort en bedömning på vad kalaset kommer att kosta. Ett lämpligt startkriterium för snömängden har valts och ett tillräckligt antal plogtillfällen har uppskattats. Anser medlemmarna på stämman att nivån är för låg blir följden att utdebiteringen måste höjas för att täcka merkostnaden. Eventuella statliga och eller kommunala bidrag kan naturligtvis påverka startkriterierna för vinteråtgärder.

Upphandla vintervägunderhåll

REV rekommenderar starkt att styrelsen genomför en upphandling av vinterväghållningen för de gemensamma vägarna. På REV:s hemsida finns en enkel mall som i de allra flesta fall duger alldeles utmärkt att använda sig av. Medlemmar som inte har tillgång till dator är välkomna att ringa REV:s kansli för att få hjälp med att ta fram underlaget.

Att tänka på:

- Använd en överskådlig karta och markera vilka vägar som offertförfrågan avser.
- Begär timpris eller pris per vägdel för maskiner och material.
- Preciser när upphandlingen ska börja gälla, samt sluttidpunkt.
- Försök om möjligt att få ett avtal som löper över flera år.
- Ett tips är att välja lämpliga snöröjningsfordon som inte är för små och klena, som t ex små pickups med en lätt plogutrustning. Dessa fordon är oftast inte lämpliga på enskilda vägar. Större traktorer, helst 4hjulsdrivna med tyngre plog, fungerar bättre.
- Kontrollera att entreprenören har en försäkring som täcker verksamheten.
- En åtgärd som ibland glöms bort är att märka ut vägkanter med snöstörar eller ruskor. Framst är det för att möjliggöra att plogningen sker av just körbanan, men utmärkningen är också till god hjälp för trafikanten att se vägens sträckning vid nedsatt sikt. Finns resurser att sköta utmärkningen genom föreningens försorg? Ta annars med det i offertförfrågan.

Plogskador är nästa fundering som kom in från er väghållare. Det handlar om staket som gett vika av snömassor eller som skadats av plogen. Rent allmänt så kan man konstatera att om man som fastighetsägare har ett staket uppsatt intill vägen så får man tåla att snö plogas upp mot detta. Är staketet gammalt så får man räkna med att hållbarheten försämras och att vissa staketstolpar kan ge vika, vilket man inte kan belasta väghållaren för. Sker rena mekaniska skador av plogen mot staket så skall detta ersättas av plogentreprenören.

Halkbekämpning, då vanligtvis i form av sandning med naturgrus eller bergkross (halkstopp), sker normalt när fara för halka är uppenbar eller vid halt väglag.

Utmärkning av vägkanter är en åtgärd som många gånger kan vara befogad. Framför allt på vägar som är belägna i öppen terräng där drivbildning lätt sker. Utmärkningen sker lämpligen med snöstör eller ruskor som utplaceras regelbundet utefter vägen. Utmärkningen är en god vägledning för plogentreprenören som med hjälp av snöstören kan anpassa plogningen på ett optimalt sätt av körbanan. Risken för så kallad överplogning minskas också avsevärt om ni märker ut vägkanterna.

Halkskador på enskilda vägar förekommer naturligtvis, men tack och lov inte särskilt ofta. Uppstår skada på exempelvis person kan styrelsen vända sig till REV:s kansli och skyndsamt göra en anmälan av skadan. Vår samarbetspartner försäkringsbolaget If gör sedan en utredning om föreningen varit försumlig eller ej. Visar det sig efter prövning att föreningen inte varit försumlig i sin väghållning säger försäkringsbolaget nej till eventuella krav från den drabbade.

Snöras

En fastighetsägare har ansvar för att snöras från tak inte orsakar skador på egendom eller personer. Av ordningslagen framgår att snö och is som kan rasa ned och skada personer eller egendom på offentlig plats, utan oskäligt dröjsmål, ska avlägsnas från tak, rännor och liknande anordningar.

Med offentlig plats avses exempelvis gator och vägar som är allmän plats enligt detaljplan. När man tar bort snö och is ska man också vara försiktig så att det inte uppkommer en risk för att personer eller egendom skadas. Ansvaret för att snö och is avlägsnas från exempelvis ett tak har i första hand fastighetsägaren.

Om snöras sker på ett område som inte anses som offentlig plats är istället allmänna skadeståndsrättsliga regler tillämpliga. Det innebär att ansvar kan utkrävas om någon har varit oaktsam. Ett exempel är en fastighetsägare som har en byggnad nära vägen och fastighetsägaren inte avlägsnar snön från taket som kan rasa ner på en intilliggande väg. Faller snön ner på vägen och orsakar skador har fastighetsägaren sannolikt varit oaktsam och kan därmed bli ersättningsskyldig för skador på egendom. För att en fastighetsägare inte ska anses vara oaktsam krävs att denne har vidtagit nödvändiga åtgärder för att minimera risk för skada. Detta kan ske genom att montera snörasskydd för avledande av snö och sätta upp upplysande skyltar om rasrisk så att förbipasserande förstår att de ska vara uppmärksamma på risk för snöras.

Föreställ dig en fastighetsägare som vet om att det finns en rasrisk och denne medvetet underlåter att vidta nödvändiga åtgärder för att undvika skada. Genom att fastighetsägaren medvetet underlåter att agera så tar fastighetsägaren en medveten risk att snöras från dennes tak ner på intilliggande väg kan orsaka skador på såväl människor som egendom.

Leder det till att en person skadas kan det betraktas som vållande till kroppsskada eller sjukdom enligt lagstadgande i brottsbalken. Om brottet är grovt kan personen dömas till fängelse i högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska bland annat beaktas om gärningen har innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag. Samfällighetsförening som förvaltar väg ansvarar genom väghållningen för att plogning sker fackmässigt, och när förhållandena så påkallar, så att vägen hålles farbar för medlemmar och andra trafikanter. I händelse av ett större snöras från ett tak invid vägen kan föreningen dock i vissa fall begära ersättning från fastighetsägaren för borttagandet av snön, t.ex. om fastighetsägaren inte med den noggrannhet som krävs skottat taket, eller tillsett, när så krävs, att snörasskydd monterats på taket, kort sagt när denne förfarit vårdslöst.

4. Trafikförordningen

Trafikförordningen innehåller bestämmelser för trafik på väg och i terräng. Förordningen innehåller en mängd paragrafer som handlar om bestämmelser för trafikanter. Några paragrafer som ofta återkommer i frågor till REV är **2 kap 10 §** där det tas upp att sådant som kan förorsaka skada eller olägenhet för trafiken inte får lämnas på vägen. Exempelvis att bondens traktor drar upp lera på vägen, eller att någon plogar ut snö på den enskilda vägen så att det bildas en vall och problem uppstår, alternativt att hästägare nyttjar vägen och en större mängd/större mängder av hästspilling lämnas kvar på vägen och detta förorsakar olägenhet eller fara för trafiken.

10 kap 10 § handlar om vad vägens ägare får bestämma om i fråga om trafik med fordon på den enskilda vägen rörande visst eller vissa slag får äga rum. Det kan också gälla fordons största bredd, längd eller vikt. Denna paragraf är således tillämplig om föreningen exempelvis vill sätta ner totalvikten till 4 ton i tjällossningsperioden.

5. Farthinder

En ofta återkommande fråga från REVs medlemsföreningar är hur man ska hantera frågor från enskilda medlemmar angående farthinder. Det kan röra sig om att styrelsen uppvaktas av någon medlem som tycker att det går alldeles för fort på den enskilda vägen. Det händer också att någon medlem lämnar in en motion om just behovet av farthinder. Det förekommer till och med att styrelsen ombeds ta ansvar för olyckor som inträffar på grund av att det inte finns farthinder.

Några vanliga frågor till REVs kansli:

- Vad finns det för typ av farthinder?
- Vad är lämpligt att använda på vår väg?
- Vad blir effekten?
- Hur tätt bör vi anordna hindren?
- Vilken typ av farthinder ska vi använda? Tillfälliga som läggs ut vid våren och tas in innan vintern, cirkulära gupp, plåt gupp, avsmalningar av körbanan, chikaner, blomlådor etc.?
- Vilken typ av utmärkning är det nödvändigt att använda?
- Vad är för- och nackdelar med de olika varianterna?
- Vad kostar det att utföra hindren?
- Får vi ha farthinder på vår väg när vi har statsbidrag och kanske ett kommunalt bidrag?
- Hur kommer det att fungera med snöröjningen?
- Hur går det med busstrafiken?
- Vilken fartreducerande effekt får vi med farthindret?
- Hur är säkerhetsaspekterna?
- Eventuell påverkan på fotgängare?
- Eventuell påverkan på cyklister?
- Underhållskostnader?
- Vinterförhållanden?

Många frågor att ta hänsyn till för er som väghållare. REV rekommenderar att frågan hanteras via en motion. Det ger styrelsen tid att lugnt och sakligt utreda behovet, konsekvenserna och kostnaderna. Effekter och kostnader bör naturligtvis redovisas för medlemmarna. Men i första omgången bör en rimlig avvägning göras av hur mycket fakta som ska redovisas. Det kan ju vid stämman visa sig att majoriteten av medlemmarna är helt ointresserade av farthinder och att frågan omgående läggs ner. I det fall majoriteten är för farthinder får styrelsen i uppdrag att fördjupa sig i de olika varianterna för att återkomma till nästa stämma med mer fakta. När föreningen enats om att utföra farthinder är det viktigt att dessa utförs på ett trafiksäkert sätt. Nästa steg är att avgöra vilken typ av farthinder som lämpar sig. Erfarenhetsmässigt har det visat sig att gupp är ett mycket effektivt sätt att sänka hastigheten på en väg. Men för att få bra effekt bör avståndet vara runt 6080 meter mellan guppen. Att endast utföra ett gupp vid vägens början och ytterligare något efter 300400 meter räcker inte. Fundera också på guppens placering så att dessa inte orsakar problem med vattenavrinningen.

Olika typer av gupp

Det vanligaste förekommande farthindret är det så kallade Wattska guppet samt platåguppet. Det Wattska guppet har en cirkulär överdel med cirka 20 meters radie. Personbilarnas hastighet dämpas normalt till 2025 km/tim om guppet görs 4 meter långt och 0,1 meter högt. Platåguppet utformas med plan överyta (platå) och utförs 0,1 meter högt och rampernas längd 1,0 meter.

Alternativ av mer tillfällig art är blomlådor eller olika typer av gummigupp. Guppen förankras vanligtvis genom att spikas fast i underlaget, och kan enkelt tas bort inför vintern.

För vägar med omfattande trafik i båda riktningarna är avsmalning av körbanan med hjälp av kantsten och markeringsskärmar en variant. Om trafiken är gles har denna typ av åtgärd marginell påverkan på hastigheten. Kontakta kommunens trafikingenjör och rådgör med dem om deras erfarenheter och synpunkter. Avsmalning av körbanan har relativt liten effekt för att dämpa hastigheten. För att få god effekt krävs att körfältsbredden är mindre än 3 meter. Har ni busstrafik på er väg krävs det en bredd av 3,4 meter.

Bullerräfflor bestående av vit markeringsmassa är inte att rekommendera då det ger upphov till buller för intilliggande fastigheter.

Busstrafik

Har ni busstrafik på er väg vill REV rekommendera att ni kontaktar trafikhusvudmannen/trafikutövaren och rådgör med dem. Det finns exempel där felaktigt utförda gupp skapat så stora olägenheter för busschaufförerna att det fått till följd att busstrafiken helt enkelt stängts av.

Varningsmärken

När väl farthindren är utförda är det viktigt att dessa märks ut på ett bra sätt så att trafikanterna varnas i tid. Antingen med vägmärket E11 – Rekommenderad lägre hastighet. Märket anger en vägsträcka eller ett område där särskilda åtgärder vidtagits eller förhållandena är sådana att det är lämpligt att färdas med lägre hastighet än den tillåtna. Den rekommenderade lägre hastigheten anges på märket (Vägmärkesförordningen VMF 2 kap.)

Alternativt med vägmärket A40 – Varning för annan fara (farans art anges med tilläggstavla, eller med vägmärke A9, Varning för farthinder. Farthindren kompletteras med vägmärke X3, markeringsskärm för sidohinder, farthinder m m).

Kostnader och bidrag

Kostnader för de olika åtgärderna tar ni lättast reda på genom lokal entreprenör som kan dokumentera god erfarenhet av att anlägga farthinder.

Har ni statsbidrag och/eller kommunalt bidrag för er väg är det viktigt att ni stämmer av era funderingar i de fall det kan komma att påverka bidraget. Hittills har dessa åtgärder inte, så vitt REV förstätt, varit bidragsberättigade. Uppvakta gärna Trafikverket och er kommun för att få dem att se till nyttan av åtgärder som kan ha positiva effekter på trafiksäkerheten och därmed bevilja eventuellt bidrag.

6. Inverkan av tunga transporter på våra vägar

Tyngre fordons inverkan på vägunderhållet är ett alltmer växande problem för våra enskilda väghållare.

Man kan skilja på vägslitage på två sätt, dels yt slitage som till övervägande del sker genom dubbdäcksanvändning och dels utmattningsskador. Dubbdäcksslitaget på enskilda vägar är näst intill försumbar. Däremot så är det den tunga trafiken som förorsakar utmattningsskador, dvs., effekter på själva väggroppen. Tyngre axeltryck böjer beläggningen och förorsakar trycktöjningar i beläggningens ovansida och dragtöjningar i beläggningens undersida. Dessutom sker en vertikal töjning i underliggande lager som består av bär och förstärkningslager. Deformationer i dessa underliggande lager blir naturligtvis större om transporterna äger rum under tjällossningsperioden. Försök om möjligt att inte utsätta er väg för tunga transporter under denna tid. Undantag ges för de transporter som måste gå på vägen för att ni skall kunna bo och verka där. En sopbil som kommer var annan vecka kan man mycket väl tillåta, däremot så skall man försöka undvika upprepande tunga transporter av exempelvis rundvirke. Vid flera tillfällen på våren så kan man mycket väl låta transporterna ske nattetid då ofta på en tjälad väg.

Vägnätets ålder, konstruktion och bärighet.

Det finns ett samband mellan vägarnas ålder samt deras bärighet. Sambandet gäller ”statistiskt”, inte för enskilda vägsträckor.

År 1974 höjdes gränsen för tillåten last avsevärt och vägar byggda efter detta år har oftast bra konstruktion och bärighet. Under vissa perioder och förhållanden har dock dimensioneringen lett till alltför klena konstruktioner. Dessutom har man ofta underskattat den tunga trafikens tillväxt.

Vägar byggda mellan 1950 och 1974 är dimensionerade för betydligt lägre laster och trafikvolym än vad de är i dag. I gynnsam miljö är dock bärigheten god.

Vägar byggda före 1950 och så kallade "obyggda" vägar (här finns många enskilda vägar) som tillkommit genom successiva små förbättringar har oftast ingen konstruktion att tala om och deras bärighet är därefter. Sett till längden hör huvuddelen av vårt vägnät hit.

Man kan också generellt säga att ju nyare väg desto dyrare konstruktion och desto mer värdefull att underhålla. De mest trafikerade vägarna är relativt nya.

Vad innebär utmattningsskador för vägkonstruktionen?

Jo, den tunga trafiken har en mycket stor inverkan på det som benämns utmattningsskador, dvs., effekter på själva väggroppen. Utifrån en amerikansk studie som visar hur mycket större utmattningsskada en 10 tons axel förorsakar jämfört med en 1 tons axel så används exponenter 4 för att beskriva sambandet. Detta innebär att en 10 tons axel jämfört med en 1 tons axel ger 10 000 gånger utmattningsskada än fordonet med 1 tons axeltryck. (Fyrpotensregeln)

Förhållandena kan variera mycket beroende på omständigheterna. Den stora boven i dramat är när de tynga transporterna sker under tjällossningen. Detta kan få katastrofala följder för väggroppen. Om tunga transporter sker då vägen är torr, eller då tjälen är djup, så är situationen helt naturligt en annan.

7. Røjning inom vägområdet

Røjning av buskar och sly inom vägområdet är ytterst viktigt för en fungerande väg. Att höjdrøjning sker till minst 4,6 meter ovanför körbanan är en självklarhet så att exempelvis en lastbil med ett kapell inte skadas av nedhängande grenar. Som bekant skall hinder under 4,6 meter utmärkas med vägmärke enligt vägmärkesförordningen. Røjningen skall ske inom det så kallade vägområdet som normalt finns beskrivet i föreningens anläggningsbeslut.

I många lantmåteriförrättningar finns det också inskrivet följande ordalydelse när vägen är befintlig:

för anläggningen upplåtes det utrymme som tagits i anspråk för vägar och vändplaner. För anläggningssamfälligheten upplåtes rätt att hugga ned eller kvista träd, buskar eller annan växtlighet inom ett avstånd av två meter från vägområdets kant, dock inte på tomtmark.

Kontrollera således ert anläggningsbeslut.

Vägområdets gränser

Ansvar för sikt och röjning

Den enskilda väghållarens uppgift är att sköta den enskilda vägen. Det inbegriper vägbanan och även övriga väganordningar inom det upplåtta vägområdet, t ex vägren, dike och vägslänt. För väghållare som tillkommit genom myndighetsbeslut följer därutöver oftast en rättighetsupplåtelse att röja träd, buskar eller annan växtlighet vid sidan av det direkta vägområdet. Om en sådan upplåtelse är gjord står det uttryckligen i det för föreningen gällande förrättningsutlåtandet eller anläggningsbeslutet. Om vägmarken inte ägs utan disponeras med någon form av nyttjanderätt är röjning ett bra sätt att markera och hävda denna rätt.

Saknas särskild upplåtelse att sikt- och slyröja, finns de allmänna grannelagsrättsliga reglerna i Jordabalken (3:2) att falla tillbaka på. Dessa ger väghållaren rätt att ta bort på vägområdet inträngande rot eller gren. Dock ska växtens ägare först ges tillfälle att själv utföra arbetet. Vägområdet ska hållas fritt från siktförsämrande växtlighet. De väghållare som har statsbidrag har säkert någon gång upplevt att Trafikverkets tjänsteman kommit med påpekanden om att slyröjning måste vidtas för att bidrag ska utgå.

Planera röjning

Det förekommer att en del enskilda väghållare ställer krav på medlemmar att själva utföra erforderlig slyröjning längs med tomtgränsen mot vägområdet. Det finns också exempel på förekomst av straffavgift för den som inte frivilligt följt väghållarens uppmaning att sikt- och slyröja längs gränsen mot vägområdet. Förfarande med straffavgifter har dock inte stöd i lagstiftningen och bör därmed inte förekomma.

Sikt- och slyröjning

Sikt- och slyröjning är en del av en god väghållning och kostnaden för det är därmed väghållarens, inte den enskilda fastighetsägarens. Undantag från denna regel kan inte ens beslutas av stämman.

En annan sak är att vissa fastighetsägare själva önskar hålla rent och snyggt i gränsen för sina tomter. Sådana insatser bör naturligtvis premieras. Förslagsvis sker detta genom att väghållaren inför en planerad röjning meddelar berörda fastighetsägare med åtminstone två veckors varsel vad som är på gång. Ge, med en trevlig uppmaning, den som så önskar möjlighet att själv vidta erforderliga röjningsåtgärder.

Samlas och ha röjarfest

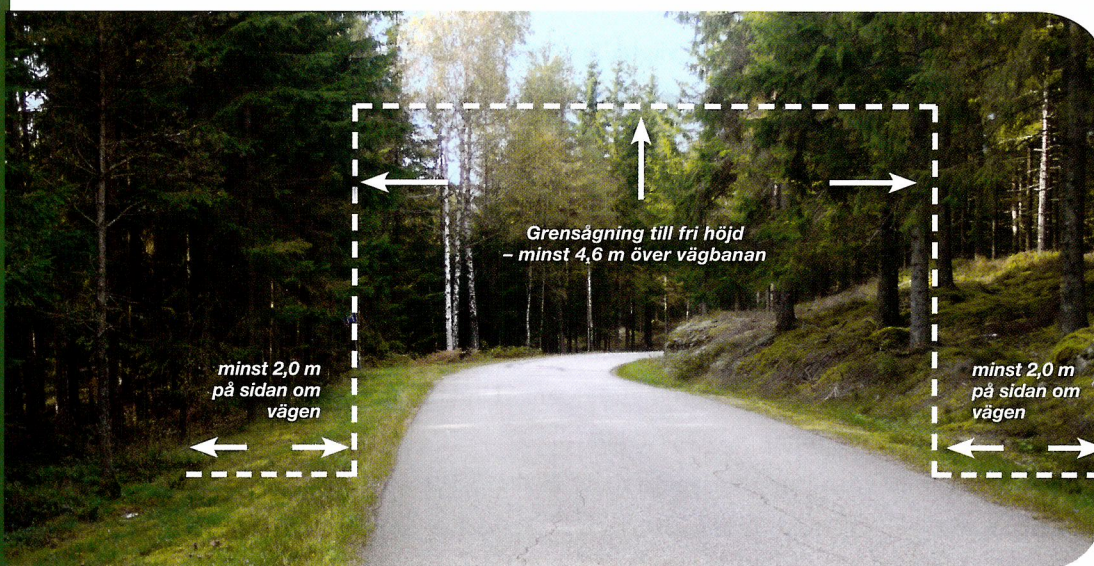
Flera väghållare utför dikesrensningar och allmän städning. Lämpliga redskap är röjkniv, motorsåg och motorröjsåg. Kom ihåg att använda vederbörlig skyddsutrustning och varselklädsel. Att ingen använder redskap som han/hon inte har kompetens för är självklart! Idén är för övrigt genial, alla samlas och tar ansvar för sin gemensamma angelägenhet, vägen. Enligt uppgift avslutas dessa väg dagar med stundom mycket uppsluppen tillvaro!

Väghållarens rätt att sikt- och slyröja bör brukas med förnuft och med respekt för fastighetsägarnas äganderätt. Gagnvirke från röjningen är alltjämt markägarens egendom och bör läggas upp på av honom anvisad plats.

Röjning bör utföras tidigt på sommaren när slyet ännu är färskt. Kemiska preparat bör undvikas och manuell eller mekanisk röjning istället tillämpas. Redskap som nyttjas för årlig röjning är vanligt slätteraggregat monterat på traktor och med knappt två meters verkansbredd. Vart tredje år röjs hela vägområdet med slaghack, monterad på lastmaskin, vägghyvel eller annan tung redskapsbärare. Högröjning till 4,6 m fri höjd över vägens hela bredd görs vid behov.

Siktskymmande växtlighet på tomtmark inom detaljplanerat område vid sidan av vägen ska enligt plan och bygglagens bestämmelser tas bort av fastighetsägaren. (PBL, 3.kap, § 17: Tomter ska, oavsett om de har tagits i anspråk för bebyggelse eller inte, hållas i värdat skick. De ska skötas så att betydande olägenheter för omgivningen och för trafiken inte uppkommer och så att risken för olycksfall begränsas).

Rättsfall visar att häck t ex skall hållas lägre än 0,8 m till 10 m från vägkorsning. Ofta samverkar väghållare, byggnadsnämnder och trafiksäkerhetsnämnder när det gäller att informera om detta.

Oplanerad röjning för öppnande av väg

I spåren av stormarna Gudrun och Per har frågor också uppkommit kring väghållarens rättigheter och skyldigheter att återställa framkomlighet avseende nedblåsta träd. Om inte markägaren själv utför arbetet ska väghållaren se till att vägen hålls i för samfärdseln tillfredsställande skick. Väghållaren får knappast någon framgång i att kräva fastighetsägaren på kostnaden för hanteringen. Tvärtom torde väghållaren kunna bli ersättningskyldig till en privatperson – kanske medlem i samfälligheten – som ”för väghållarens räkning” röjt bort nedfallna träd för att kunna ta sig fram. Någon professionell aptering kan naturligtvis inte räknas i dessa fall, men fortfarande gäller att gagnvirket tillfaller markägaren och värdeförlusten i virket eller veden ska naturligtvis minimeras så mycket som möjligt.

8. UNDERHÅLLS OCH FÖRNYELSEPLAN

Behovsinventering

De föreningar som i sina stadgar har inskrivet att man skall avsätta ett visst årligt belopp till en "Underhålls- och förnyelsefond", skall också ha en plan för hur dessa pengar skall användas.

En väghållares uppgift är att ansvara för *drift och underhåll* av en väg, men hur skiljer vi på begreppen drift och underhåll egentligen.

Drift är en samlad benämning för erforderliga åtgärder som vidtages för att en bro/väg ständigt skall ha de funktionella egenskaper de är utformade och avsedda för. Driftåtgärder saknar bestående värde vid verksamhetsårets slut (ex. vis dammbindning, hyvling o snöröjning)

Underhåll avser åtgärder, vars syfte är att bevara eller återställa en anläggnings ursprungliga och önskade egenskaper. För att bena upp begreppen ytterligare, kan man dessutom prata om *förebyggande* och *avhjälpande* underhåll.

Ur ekonomisk synpunkt brukar det oftast vara mest rationellt att avsätta mest resurser för det förebyggande underhållet och det är ju här som "Underhålls- och förnyelseplanen" kommer in i bilden.

Strategiskt är det viktigt att ha en långsiktig plan för hur tillgängliga medel kan användas på bästa sätt, både ur ekonomisk och kvalitetsmässig synpunkt.

Vi tänker oss en förening som förvaltar en 10 km lång asfalterad väg. Därutöver förvaltar man 4 km grusväg.

Åtgärder som är aktuella att ingå i planen kan vara följande: Återställande av nytt asfaltslitlager, dikning o utbyte av trummor, bärighetshöjning, bergschakt i diken, avverkning av träd i vägområdet etc.

Planen kan då uppbyggas på några olika sätt, antingen ur åtgärdssynpunkt eller indelning i delsträckor.

Utifrån tillgängliga ekonomiska medel bestämmer man sig för i vilket intervall man kan investera i erforderliga åtgärder. Nedan beskrivs en variant på hur en plan kan se ut. För resp år anges vilka belopp (tkr) som bedöms kunna investeras i olika åtgärder.

Åtgärdsår:	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6
Dikning, trumbyte sträcka 1+2	60					
Asfalt sträcka 1 + 2		275				
Bärighetshöjning, dikning, trumbyte sträcka 3			100			
Dikning, trumbyte sträcka 4				40		
Asfalt sträcka 3 + 4					300	
Dikning, trumbyte grusdelen						50

För att hitta lämpligt åtgärdsintervall kan nedanstående vara en viss vägledning:

Beläggning bör under normala förhållanden ha en livslängd på 20–30 år, givetvis beroende på trafikmängd, trafikkategori, vägkroppens kvalité etc. En viktig förutsättning är också att det förebyggande beläggningsunderhållet sköts på ett professionellt sätt. Oavsett beläggningstyp, så uppstår sprickor och krackeleringar av olika orsaker och då är det viktigt att man så snart möjligt tätar dessa med bindemedel och stenmaterial (utförs bäst av en beläggningsentreprenör med specialutrustning). Lämpligt intervall kan vara vartannat år om skadorna inte är alltför stora.

Dikning på en grusväg bör utföras med 8–10 års intervall i normalfallet, medan man på det belagda vägnätet bör kunna räkna med 10–15 års intervall. Trummor kan indelas i tre materialklasser: betong, plåt och plast. Beträffande livslängden så ligger ju plasten väl till (enligt tillverkarna > 100 år), medan plåttrumman kan angripas av aggressivt vatten och rosta sönder. Plåtrören kan dock isoleras, men då blir ju kostnaden genast högre. Betongrör kan vara känsliga för rörelser i vägkroppen och beroende på bl a packningen kring rören, kan rörelserna bli av varierande storlek. Risker är således att rören glider isär och funktionen blir nedsatt. För trummor med diameter < 1 m blir plåströren alltmer dominerande, bl a beroende på den snabba läggningen.

Grusning bör kompletteras med kantskärning/grusåtervinning i ett intervall om 35 år i ett idealförhållande. Överväg då också huruvida man skall tillföra vanligt slitlagergrus (018 mm) eller ett fraktionerat grusmaterial (48 mm eller liknande). Det senare alternativet är klart fördelaktigt ekonomiskt sett. De ekonomiska tillgångarna får avgöra med vilket intervall man kan utföra planerade åtgärder och det kan vara ekonomiskt fördelaktigt att inte plöttra sönder planen i för små enheter, utan istället samla ihop åtgärderna till en plan där man investerar i två- eller treårsintervall. Då man utför åtgärder etappvis är det viktigt att de utförs i rätt ordning, så att kvalitén i slutändan blir så bra som möjligt.

